

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Lucie Bartoňová

**Obrana povinného a třetích osob
se zaměřením na excindační žalobu**

Diplomová práce

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Obrana povinného a třetích osob se zaměřením na excindační žalobu vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 15. 3. 2016

Lucie Bartoňová

Děkuji tímto vedoucí mé diplomové práce paní JUDr. Kláře Hamulákové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky, kterými mi pomohla k vypracování této práce.

Obsah

Úvod	5
1 Zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob	7
1.1 Zákonnost	8
1.2 Vhodnost a přiměřenost ve vztahu k OSŘ.....	8
1.3 Záruky podle exekučního řádu.....	11
2 Základní pojmy	13
2.1 Pojem třetí osoba	13
2.2 Práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí.....	14
3 Projevy obrany	18
3.1 Odklad provedení výkonu rozhodnutí.....	18
3.2 Odvolání	20
3.3 Zastavení výkonu rozhodnutí.....	22
4 Excindační žaloba	24
4.1 Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu.....	26
4.2 Předmět excindační žaloby	28
4.3 Povaha excindační žaloby	30
4.4 Aktivní legitimace	31
4.5 Pasivní legitimace	33
4.6 Účinky podání excindační žaloby.....	34
4.7 Rozhodnutí o excindační žalobě.....	36
4.8 Následky rozhodnutí o excindační žalobě.....	39
4.9 Žaloba z lepšího práva.....	40
Závěr	41
Bibliografie	45
Shrnutí práce	49
Summary	49
Klíčová slova – keywords.....	50

Úvod

Zcela běžnou součástí naší společnosti se stal život na dluh. S tím souvisí také velké množství exekucí a výkonů rozhodnutí, které jsou každý rok vedeny. Poslední statistika Ministerstva spravedlnosti¹ uvádí, že jen v roce 2015 bylo nařízeno 782 060 exekucí, přestože jde o počet menší ve srovnání s předchozím rokem, i tak považují toto číslo za velmi vysoké.

Počet nařízených exekucí je odrazem nového trendu, exekuce se koncentrují do stále užší části společnosti, kdy na jednu osobu připadá větší počet exekucí. Lidé se zadluží a v okamžiku, kdy nejsou nadále schopni plnit své závazky, se dostávají do složité situace. Věřitel uplatní své právo u soudu a v takovém případě dluh narůstá o soudní náklady, náklady exekuce a dlužník se dostává do dluhové pasti, kdy pak musí čelit i několika exekucím najednou.

Průběh exekucí je neustále živě diskutován také veřejností, která je ne vždy zcela správně, především médií, informována o těchto kauzách. Často, jako to bývá i s jinými tématy, se čile diskutuje nějaká „oběť“ exekučního řízení bez většího povědomí o daném případě. Mnohdy tak chybí osvěta nejen o exekučním řízení a vykonávacím řízení obecně, ale také o možnostech, jak se v takovém případě bránit, ať už jako dlužník, nebo třetí osoba. Veřejnost se dívá na exekuce jako na něco negativního, co neslouží ku prospěchu oprávněných, ale pouze k obtěžování poctivých občanů. S tím je spojen také fakt, že lidé nejsou často připraveni nést odpovědnost za své závazky a řádně je plnit. Je však nutné připustit, že některé exekuce jsou nařizovány zcela neoprávněně, v takových případech jde o pochybení samotného exekutora či soudu. Negativní pohled veřejnosti zmiňují především u řízení exekučního, protože s vymáháním povinnosti stanovené v rozhodnutí je často spojován pouze soudní exekutor. Tato skutečnost může vyplývat ale také z toho, že laická veřejnost si s vymáháním povinnosti stanovené v soudním rozhodnutí spojí pouze soudního exekutora, nikoliv soud, či soudního vykonavatele.

Důležité však je, že platná právní úprava kromě ochrany věřitele poskytuje jak ochranu, tak také určité možnosti obrany dlužníkovi a třetím osobám, pokud byl jejich majetek neoprávněně postižen výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Cílem této práce tak bude vyvrátit nebo potvrdit hypotézu, která stanoví, že možnosti obrany povinného a třetích osob jsou dostatečné. Za dostatečnou lze považovat také obranu třetích osob podáním excindační žaloby, obavy lze vyslovit pouze v případě rovnocenného postavení třetích osob v řízení o excindační žalobě v důsledku dvoukolejnosti právní úpravy.

---

¹ Ministerstvo spravedlnosti. *Přehled vyřizování agendy EXE u OS*. [online]. justice.cz, [cit. 26. února 2016]. Dostupné na <<http://slav.justice.cz/InfoData/prehledy-agend.html>>.

Výzkumnou otázkou, kterou jsem si na úvod této práce položila, tedy je, zda jsou možnosti obrany povinného a třetích osob dostatečné a především, zda lze za dostatečnou obranu považovat institut excindační žaloby. V této souvislosti bude také předmětem zkoumání, zda a případně jak ovlivňuje postavení třetích osob ve vztahu k excindační žalobě dvoukolejnost právní úpravy.

Téma této práce bylo zvoleno s ohledem na jeho stálou aktuálnost. Přestože důvodové zprávy k oběma procesním předpisům shodně uvádí, že jejich cílem je dbát rychlého a efektivního vymožení pohledávky oprávněného, aniž by došlo k poškození práv povinného nebo třetí osoby, s ohledem na dvoukolejnost českého právního řádu narůstá podle mého názoru i možnost ohrožení zúčastněných subjektů, a je tedy nutné zabývat se možnostmi jejich obrany. Ačkoliv toto téma můžeme považovat za aktuální, tak mu není v mnoha ohledech věnována dostatečná pozornost. Především co se týče samotné zásady ochrany a obrany povinného a třetích osob, tak v literatuře najdeme často jen zmínku o její existenci, bez vymezení hlubšího významu a projevů této zásady.

Co se týče obsahu práce, tak první kapitola bude věnována charakteristice zásady ochrany a obrany povinného a třetích osob a obecným zárukám ochrany a obrany, které tato zásada poskytuje, a to ve vztahu k občanskému soudnímu řádu (dále jen OSŘ) i exekučnímu řádu (dále jen EŘ), protože ji lze považovat za pojítko exekučního a vykonávacího řízení. Navíc z charakteristiky této zásady také vyplývá, jak je někdy obtížné rozlišit samotnou ochranu a obranu a jejich projevy, které někdy splývají.

Před stěžejní částí práce vymezím také základní pojmy, které budou použity při dalším výkladu. Hlavním pojmem celé práce je bezpochyby pojem třetí osoba a dále také pojem právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí.

Následující kapitola se bude věnovat odkladu provedení výkonu rozhodnutí, odvolání a zastavení výkonu rozhodnutí. Závěrečná kapitola pak bude věnována excindační žalobě jako institutu, který je v oblasti obrany třetích osob nejčastěji spojován se zásadou ochrany a obrany. Ovšem jak vyplýne z této práce, nejde o institut ojedinělý a samostatný.

K metodologii práce lze dodat, že k potvrzení nebo vyvrácení hypotézy bude použita analytická, jazyková a teleologická metoda výkladu zdrojů. V neposlední řadě také metoda komparativní, a to především pro komparaci obou zmíněných procesních předpisů a doktrinálních názorů v průběhu celé práce. Cílem této práce tak bude vyhodnotit současnou právní úpravu s bohatým využitím odborné literatury, odborných článků, judikatury a po analýze těchto zdrojů prezentovat vlastní názor.

1 Zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob

Při výkonu rozhodnutí,² se stejně jako v jiných oblastech práva uplatňují principy, které normativně vyjadřují určité hodnoty. Vedle principů, které můžeme považovat za základní, samozřejmá tvrzení, která není třeba dokazovat, můžeme rozlišovat také procesní zásady, které jsou výsledkem logické abstrakce a vyplývají z procesních požadavků.³ Vykonávací řízení má tyto principy a zásady částečně společné s nalézacím řízením, některé jsou však vlastní pouze řízení o výkon rozhodnutí. Jako typický příklad zásady, která je společná oběma řízením lze uvést zásadu dispoziční. Naopak zásadu ochrany a obrany povinného a třetích osob najdeme pouze v řízení vykonávacím.

Jak uvádí Macur,⁴ ve většině případů jsou zásady objeveny a formulovány pouze v podobě obecných pravidel, která nejsou obsahem pozitivního práva a nelze je s pozitivním právem ani ztotožňovat. Jak uvádí dále, zásady nemusejí být ani v souladu s ustanoveními platného práva, na vznik norem má totiž vliv zákonodárce, kdežto zásady jsou výsledkem lidského poznání. Zásady tak nelze chápat ani jako výtah, či shrnutí právních norem. Právo má dynamickou povahu, tedy je i zřejmé, že vždy bude existovat určitý nesoulad mezi normami pozitivního práva a zásadami. Tento stav lze však považovat za důsledek stálého dynamického obnovování rovnováhy.

Mezi stěžejní zásady, které se projevují ve výkonu rozhodnutí, patří bezpochyby zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob. Hlavním cílem výkonu rozhodnutí je přirozeně vymožení povinnosti stanovené v exekučním titulu a tím dopomoci oprávněnému k jeho právům. Ovšem v právním státě je zájem společnosti také na tom, aby byl chráněn zájem dlužníka a třetích osob, které mohou být výkonem rozhodnutí také dotčeny. Především má existovat ochrana vůči nedbalostním nebo účelovým zásahům do jejich práv a také účinné možnosti jejich obrany. Měl by být kladen důraz na správný poměr mezi požadavkem na rychlé a v nejvyšší míře možné uspokojení oprávněného na straně jedné a přiměřeným zásahem do sféry povinného na straně druhé. Proto zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob nejen chrání, ale také vkládá určitá oprávnění jak do rukou povinného, tak třetích osob, aby se mohli svým aktivním přístupem bránit.

Dříve než se budu věnovat obecným zárukám, je vhodné vymezit samotný pojem ochrany a obrany. Ochrana je poskytována jak povinnému tak i třetím osobám ex lege, tedy tyto osoby

---

² V této práci je pod pojmem výkon rozhodnutí (vykonávací řízení) zahrnuto také exekuční řízení, pokud není specifikováno jinak.

³ BAJCURA, Andrej. *Občianske procesné právo*. 1. vydání. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty Univerzity Komenského, 1995, s. 313.

⁴ MACUR, Josef. *Kurs občianskeho práva procesného. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 58-59.

nemusí aktivně jednat a jak soud, tak v exekučním řízení také soudní exekutor mají povinnost dbát dodržování této zásady. Jde tedy o pasivní složku.

Naopak pod obranou rozumíme aktivní složku, tedy jednání povinného nebo třetích osob, kdy zákon těmto nabízí určité možnosti, jak zamezit nebo předejít určitým následkům, a je na každém zda této možnosti využije, nebo nikoliv. V českém právním řádu, tedy konkrétně v občanském soudním řádu a v exekučním řádu najdeme hned několik projevů jak ochrany, tak obrany povinného a třetích osob.

1.1 Zákonnost

Jak bylo zmíněno výše, zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob poskytuje obecné záruky, které se projevují jak v exekučním řádu, tak v občanském soudním řádu.

Její první projev můžeme vidět již při zahájení samotného výkonu rozhodnutí podle OSŘ. Předpokladem samozřejmě je, že soud v nalézacím řízení stanoví žalovanému splnění určité povinnosti, toto musí stanovit tak, aby bylo rozhodnutí vykonatelné. Tedy již dopředu musí počítat s možností, že žalovaný, kterému tuto povinnost stanoví, nebude plnit dobrovolně a dojde k soudnímu výkonu rozhodnutí. Pokud dojde následně k zahájení výkonu rozhodnutí, pak se tato zásada projevuje v možnostech, jakými lze výkon vést. Podle ustanovení § 257 OSŘ lze nařídit a provést výkon rozhodnutí jen způsoby uvedenými v tomto zákoně, tedy chrání povinného před libovůlí, jakým způsobem bude výkon proveden. Jde tedy o jakousi zákonnou regulaci zásahů do práv povinného. Ustanovení stejného významu nalezneme také v § 58 odst. 1 EŘ.

1.2 Vhodnost a přiměřenost ve vztahu k OSŘ

Dalším, jistě velmi vhodným způsobem, se tato zásada projevuje také u samotného vymáhání povinnosti. Respektive se projevuje tak, že nelze vést výkon rozhodnutí nad rámec povinnosti stanovené v exekučním titulu. Tedy jde o další způsob, jak zákon chrání povinného a třetí osoby. Jak v ustanovení § 263 odst. 2 OSŘ, tak v ustanovení § 264 odst. 1 OSŘ lze nalézt projev přiměřenosti. Přiměřeností se pravděpodobně myslí zřejmá vhodnost způsobu, který je zvolen oprávněným pro výkon rozhodnutí. To, zda je, nebo není některý způsob pro vymožení konkrétní povinnosti vhodný, zkoumá soud již na samém počátku, tedy před nařízením výkonu rozhodnutí.⁵ Nelze požadovat po oprávněném, aby toto posoudil sám, respektive nelze po něm požadovat, aby toto sám prokazoval. Myslím, že tento závěr je nasnadě, oprávněný nemůže mít a

---

⁵ Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 31. března 1967, sp. zn. 7 Co 159/67.

často fakticky nemá informace o majetku povinného, a proto dokazování, proč je jeden způsob vhodný a jiný zase ne, by zakládalo nerovnost a ztěžovalo by postavení oprávněného.

Hlavním hlediskem pro posouzení vhodnosti je poměr výše pohledávky oprávněného a hodnoty majetku povinného. Nejvyšší soud⁶ s odkazem na starší judikaturu⁷ však uvádí „že případný nepoměr výše pohledávky a ceny nemovitostí, navrhnou-li oprávněný provést výkon jejich prodejem, je podle ustanovení § 264 odst. 1 o.s.ř. pouze jedním (v zákoně výslovně uvedeným) kritériem vhodnosti navrženého způsobu výkonu. Zjištění takového nepoměru nemůže samo o sobě odůvodnit postup podle uvedeného ustanovení (zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí způsobem nevhodným a současně – po slyšení oprávněného – nařízení výkonu vhodným způsobem); soud totiž musí uvážit, zda je vůbec možné nařídit výkon jiným způsobem, který v přiměřené době povede ke naplnění účelu soudní exekuce, jímž je uskutečnění subjektivního práva oprávněné osoby (uspokojení vymáhané pohledávky). V případě, že jiným způsobem nelze pohledávku oprávněného vůbec nebo v přiměřené době uspokojit, není navrhovaný způsob zřejmě nevhodný ani tehdy, jestliže cena předmětu, z něhož má být oprávněný uspokojen, značně přesahuje výši vymáhané pohledávky s příslušenstvím.“ Rozhodující tedy v konkrétním případě může být, zda oprávněný navrhol jiný způsob provedení výkonu rozhodnutí a tento selhal, nebo naopak. Z praxe soudů lze vysledovat, že vliv na posouzení vhodnosti má také to, jaký způsob výkonu oprávněný navrhuje. Podle Nejvyššího soudu⁸ „výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy a z příjmů uvedených v ustanovení § 299 o. s. ř. odpovídá peněžitému charakteru závazku, jebož splnění se cestou výkonu rozhodnutí vynucuje, a nevhodnost tohoto způsobu prakticky nepřichází v úvahu. Posuzování vhodnosti navrhovaného způsobu výkonu rozhodnutí je významné v případech, kdy oprávněný navrhuje výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí.“

Povinný má samozřejmě možnost obrany proti způsobu výkonu rozhodnutí, který navrhnul oprávněný. Jak bylo výše zmíněno, oprávněný nemusí dokazovat vhodnost navrhovaného způsobu výkonu rozhodnutí. Naopak toto břemeno leží na povinném, pokud ten považuje navrhovaný způsob za nevhodný, musí v řízení o zastavení výkonu rozhodnutí tvrdit a prokazovat, že jde o zřejmě nevhodný způsob. Zřejmě nevhodným se navrhovaný způsob výkonu stane v okamžiku, kdy se soud dozví o vhodnějším způsobu. O vhodnějším způsobu se však může dozvědět pouze z vlastní činnosti, z podání oprávněného nebo z námítky povinného. Jinak se soud před zahájením výkonu nedozví o nevhodnosti navrhovaného způsobu a břemeno se tedy přesune na povinného až do fáze zastavení výkonu.

Další projev zásady nalezneme v ustanovení § 263 OSŘ, podle kterého lze nařídit výkon rozhodnutí jen v rozsahu, v jakém to navrhl oprávněný. Z pohledu oprávněného, nelze tedy

---

⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. ledna 2013, sp. zn. 20 Cdo 1281/2004.

⁷ Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. února 1981, sp. zn. Cpj 159/79.

⁸ Tamtéž.

vymáhat více, i kdyby mu bylo více přiznáno v exekučním titulu. Zároveň, pokud ale navrhne několik způsobů, nařídí soud výkon pouze v rozsahu, který postačuje k uspokojení pohledávky oprávněného. Pokud přesto soud nařídí výkon rozhodnutí v širší míře, musí jej pak i bez návrhu zastavit, jakmile to zjistí. Chrání se tak povinný před šikanou ze strany oprávněného, který by jinak mohl chtít postihnout více majetku povinného, než kolik stačí k uspokojení jeho pohledávky. Zároveň je ale třeba připomenout, že musíme chránit nejen povinného, ale také zájmy oprávněného. Může tedy nastat situace, kdy jeden způsob výkonu rozhodnutí sice bude postačující k uspokojení pohledávky oprávněného, ale zato půjde o zdlouhavé řešení. Naopak nařízení více způsobů povede k rychlejšímu uspokojení pohledávky oprávněného, tedy k šetření jeho práv, a ani nemusí dojít k většímu zásahu do práv povinného. Toto je poměřování, které je specifické pro každý konkrétní případ a nedá se zobecnit. Každopádně ne vždy musí nařízení výkonu rozhodnutí jedním způsobem znamenat pozitivum pro oprávněného nebo pro povinného.⁹

Jako další projev lze zmínit také jiné instituty, např. zákaz postihu některých věcí ve vlastnictví povinného. Povinného chrání jednak zvláštní právní předpisy,¹⁰ které stanoví, co výkonu nepodléhá, a jednak také OSŘ. Při výkonu rozhodnutí prodejem movitých a nemovitých věcí chrání ustanovení § 321 a § 322 OSŘ především základní hmotné potřeby povinného a jeho rodiny, dále také věci sloužící k podnikání nebo věci, jejichž zahrnutí do výkonu rozhodnutí by bylo v rozporu s morálními pravidly.¹¹ Ovšem i tady je nutné připomenout, že musí jít o věci, které povinný potřebuje **nezbytně** a k zajištění **hmotných potřeb** svých a své rodiny. Pokud bychom výklad rozšířili, dostali bychom se do rozporu s principem efektivity. Opět musíme tedy vyvažovat zájmy oprávněného na rychlém uspokojení své pohledávky a zájmy povinného. Pro povinného nesmí být zásah nepřiměřený nebo dokonce likvidační.

Jak uvádí Nejvyšší soud „*Základním hlediskem pro určení toho, zda věci zahrnuté do soupisu mohou být prodány v dražbě, je jejich „nezbytnost“ při uspokojování hmotných potřeb povinného a jeho rodiny; ve vztahu ke konkrétním poměrům povinného platí, že výkonem rozhodnutí nelze postihnout jen takový majetek, který slouží k uspokojování základních životních potřeb povinného a jeho rodiny. ... Okolnost, že povinný (spolu s členy své rodiny) věci postižené výkonem rozhodnutí „každodenně“ užívá k účelu, pro který jsou určeny, popřípadě k jiným účelům, není sama o sobě rozhodná a nevylučuje potřebnost při uspokojování hmotných potřeb ve*

---

⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 902-903.

¹⁰ Např. zákon č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů, nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.

¹¹ SMOLÍK, Petr. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1090 – 1094.

smyslu § 322 odst. 1 OSŘ kvalifikovat jako nikoliv nezbytnou. Kritérium nezbytnosti se totiž neodvívá pouze od četnosti a způsobu užívání věci, nýbrž má základ - jak bylo řečeno výše - v úvaze, zda lze po povinném požadovat, aby při uspokojování základních životních potřeb svých a své rodiny se bez uvedených věcí obešel.¹²

Zvláštní ochrana je poskytována také povinnému jako podnikateli, chráníme jeho právo podnikat. **Nezbytnou nutnost** tedy posuzujeme pouze z hlediska vztahu dané věci k podnikatelské činnosti povinného. Lze tedy uvažovat pouze o takových věcech, bez kterých může povinný nadále provozovat svou podnikatelskou činnost.¹³ Rozhodující pro posouzení, o jaké konkrétní věci se jedná, tedy bude, jak široce je vymezeno jeho podnikatelské oprávnění.¹⁴

1.3 Záruky podle exekučního řádu

Ochrana a obrana povinného se uplatňuje také v exekučním řízení podle zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád. Na rozdíl od výkonu rozhodnutí podle OSŘ, kde povinnost přiměřenosti můžeme pozorovat již před nařízením samotného výkonu rozhodnutí, v exekučním řízení podle EŘ se u zahájení exekučního řízení s touto zásadou nesetkáme. V exekučním řízení se tato zásada projeví nejdříve u vydání exekučního příkazu, ve kterém exekutor zvolí vhodný způsob provedení exekuce. Přitom musí jít o způsob, který není zřejmě nevhodný, tedy vzhledem k nepoměru výše závazku povinného a ceny předmětu, na rozdíl od OSŘ, kde se uplatňuje nepoměr výše pohledávky oprávněného a ceny věci.

Podle § 58 EŘ může exekutor využít vůči povinnému jeden, více nebo dokonce všechny způsoby provedení exekuce, přičemž může využít všechny, a to současně nebo postupně. Na první pohled se může zdát, že je pouze na vůli exekutora, jaký způsob provedení exekuce zvolí. Musíme mít ale stále na paměti, že exekutorem zvolený způsob musí vést k uspokojení pohledávky oprávněného. Svévůli exekutorů při volbě způsobu provedení exekuce brání určení prioritních způsobů přímo v exekučním řádu. Exekutor tedy nejdříve využívá způsoby, které nejméně zasahují do sféry povinného, teprve až tyto vyloučí, zvolí prodej movitých a nemovitých věcí. Není tak znemožněno, aby nemohl poslední ze zmíněných způsobů zvolit jako první, ovšem musí k tomu mít podstatné důvody.¹⁵ Obranou povinného proti vydání více exekučních příkazů exekutorem je pak návrh na částečné zastavení exekuce dle § 268 odst. 4, druhá část věty OSŘ, případně návrh na odklad provedení exekuce dle § 266 odst. 2 OSŘ.¹⁶

---

¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2002, sp. zn. 20 Cdo 2133/2001.

¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. června 2002, sp. zn. R 33/2003.

¹⁴ SMOLÍK, Petr. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1093.

¹⁵ ŠIMKA, Karel, KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 257.

¹⁶ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. března 2003, sp. zn. 14 Co 98/2003.

Stejně jako u výkonu rozhodnutí i tady je exekutor oprávněn vést exekuci pouze v rozsahu, který postačuje k uspokojení pohledávky oprávněného. V širším rozsahu musí být zastavena. Jak uvádí Ústavní soud¹⁷ „ze základních principů exekučního řízení – zákonné ochrany majetku povinného (v rozsahu převyšujícím vymáhanou pohledávku s příslušenstvím) vyplývá, že také v exekuci prováděné soudním exekutorem dle exekučního řádu je kategoricky nezbytné, aby exekuční příkazy směřovaly toliko ke spolehlivému uspokojení pohledávky oprávněného a s tím spojených nákladů exekuce a aby neznamenaly pro povinného likvidační opatření.“

Je třeba však vzít v úvahu, že částka, kterou exekutor vymáhá, se skládá z více částí. Jde o pohledávku oprávněného, jeho náklady, náklady exekutora nebo úroky. Proto může být na počátku obtížné odhadnout, v jakém rozsahu je třeba exekuci skutečně vést. K zastavení exekuce tak může vést pouze značný nepoměr mezi majetkem, který zajistil exekutor, a částkou, kterou bude vymáhat.¹⁸

---

¹⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 8. července 2008, sp. zn. II. ÚS 1038/08.

¹⁸ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 202.

2 Základní pojmy

Stejně jak je důležité chránit povinného, tak je samozřejmě nutné chránit třetí osoby a poskytnout jim účinnou možnost obrany. Jak uvádí Hendrych¹⁹ ve svém slovníku, ze zásady ochrany a obrany třetích osob vyplývá, že výkon rozhodnutí nesmí být prováděn z jiného majetku, než je majetek povinného.²⁰ Majetek třetích osob musí být chráněn před výkonem rozhodnutí tak, aby nemohl být postižen. Existují však výjimky, kdy pro uspokojení pohledávky s příslušenstvím nemusí být použit pouze výlučný majetek povinného. Jde o situace, kdy může k uspokojení dojít také z majetku, který tvoří součást společného jmění povinného a jeho manžela nebo také například o situaci, kdy k uspokojení dojde z majetku pozdějšího vlastníka nemovitosti, a to pro pohledávku, pro niž bylo zřízeno soudcovské zástavní právo.²¹

Majetek třetí osoby však nesmí být postižen, není-li k tomu právní důvod. Pokud tedy takový důvod neexistuje, pak se může třetí osoba bránit, je totiž nositelem **práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí**, k tomuto blíže v následujících kapitolách.

2.1 Pojem třetí osoba

Pro další výklad je vhodné nejdříve charakterizovat pojem třetí osoba. Český právní řád definici neobsahuje, přestože je tento pojem hojně užíván. Najdeme jej nejen v předpisech práva soukromého, ale také v normách práva veřejného. Pojem třetí osoba je vždy užíván pro konkrétní situaci, např. v § 58 občanského zákoníku²² (dále jen OZ) je užit v souvislosti s otázkou omezení svéprávnosti, § 437 OZ pak upravuje problematiku zastoupení, § 79 zákona o Ústavním soudu²³ upravuje odkladný účinek, § 183 trestního zákoníku²⁴ upravuje trestný čin porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí, dalších podobných příkladů najdeme napříč právním řádem celou řadu.

V samotném exekučním řádu je upravena součinnost třetích osob v § 34 a ustanovení § 68 pak upravuje institut vyškrtnutí věci ze soupisu, kde se pojem třetí osoba také objevuje. Obdobná ustanovení obsahuje také OSŘ v § 312 a v § 326.

Přestože se jedná o různorodé právní normy, které pojem třetí osoba nedefinují, lze vysledovat, že se jedná o osobu, která je odlišná od subjektů konkrétního právního vztahu.

Ve vykonávacím řízení tak pravděpodobně půjde o subjekt odlišný od povinného, oprávněného a soudního exekutora nebo vykonavatele.

---

¹⁹ FIALA, Josef. In HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 554.

²⁰ Stejně také v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. srpna 2000, sp. zn. 21 Cdo 2635/99.

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2010, sp. zn. 20 Cdo 3602/2008.

²² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²³ Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

I v těchto případech je nutno rozlišovat, zda je zásah do práv třetí osoby povolený, nebo kdy povolený není a tedy se na něj bude vztahovat zásada ochrany a obrany třetích osob.

Do první kategorie budou spadat situace, kdy dojde k nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky nebo srážkami ze mzdy. Podle mého názoru se v těchto případech třetí osoby nemají důvod bránit proti zásahu, protože nedochází k přímému zásahu do jejich práv. Pouze je jim stanovena určitá povinnost, která má vztah k probíhajícímu výkonu rozhodnutí týkajícího se práv povinného. Například půjde o zaměstnavatele, kterému bude uložena povinnost provádět srážky ze mzdy zaměstnance, tedy povinného.

Naopak do druhé kategorie budou spadat situace, kdy dojde k zásahu do práv třetí osoby, pokud tato k tomu nedala souhlas.²⁵ Typicky půjde o právo vlastnické.

2.2 Práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí

Jak již bylo uvedeno výše, výkon rozhodnutí smí zasáhnout jen do majetkové sféry povinného, majetek třetí osoby nesmí být poškozen výkonem rozhodnutí, pokud k tomu neexistuje právní důvod.²⁶ Práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí jsou právní vztahy majetkové povahy, které jsou předmětem práva hmotného; procesní právo tedy upravuje ochranu a možnosti obrany a nezakládá žádné majetkové vztahy, ze kterých by třetím osobám tato práva plynula.

Právem, které nepřipouští výkon rozhodnutí, je takové právo, které jeho nositele opravňuje požadovat od každého, aby do něj neoprávněně nezasahoval.²⁷ Jako typický příklad takového práva, které nepřipouští výkon rozhodnutí, lze uvést **právo vlastnické**. Ovšem je nutno konstatovat, že ani u vlastnického práva toto neplatí absolutně. Vlastnické právo je právem nepřipouštějícím výkon rozhodnutí pouze tehdy, pokud představuje nařízení výkonu rozhodnutí neoprávněný zásah do tohoto práva, tedy nemá-li vlastník povinnost strpět úhradu dluhu povinného ze své věci, která byla výkonem postihnuta.²⁸ Jak uvádí ve svém rozsudku Nejvyšší soud,²⁹ strpět úhradu dluhu povinného ze svého majetku má vlastník pouze tehdy, získal-li vlastnictví na základě neúčinného³⁰ nebo odporovatelného právního jednání.³¹

---

²⁵ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. ledna 2004, sp. zn. 14 Co 555/2003.

²⁶ FIALA, Josef. In HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 554.

²⁷ DRÁPAL, Ljubomír. In KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 826.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. září. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2085/2006.

³⁰ Např. podle § 260h OSŘ je vůči oprávněnému neúčinné takové právní jednání, které učinil povinný po tom, co mu bylo doručeno předvolání k prohlášení o majetku.

³¹ Odporovatelný právní úkon je takové právní jednání, o němž bylo ve smyslu § 589 an. OZ (dříve § 42a OZ 1964) pravomocným soudním rozhodnutím určeno, že je vůči věřiteli právně neúčinné.

Jako další příklad práv nepřipouštějících výkon rozhodnutí lze uvést ta, která nemají primárně absolutní povahu, např. **právo držitele** podle § 992 an. OZ.³² Držbu lze chápat buď jako faktický stav, nebo jako samostatné právo, každá z těchto tezí má však své zastánce i kritiky. V případě, že bychom totiž držbu nepovažovali za právo, nemůže jako právo požívat ochrany. Podle Spáčila spor o povahu držby nebyl plně rozhodnut dodnes, přesto se zdá, že oprávněné držbě je třeba přiznat charakter subjektivního práva.³³

S přijetím nového občanského zákoníku došlo také k přijetí koncepce držby z vládního návrhu z roku 1937. Vychází se z „vyššího pojmu držby“, podle kterého je každá držba držbou práva.³⁴ Jde tedy o argument přisvědčující ochraně držby. Otázkou zůstává, zda se může bránit pouze poctivý nebo i nepoctivý držitel.

Cílem obrany třetí osoby není určení jejího vlastnického práva k věci, ale pouze vyjmutí určité věci z výkonu rozhodnutí, tedy především je nutné prokázat, že vlastnické právo nesvědčí povinnému. Podle Drápala³⁵ je nutné rozlišovat mezi poctivým a nepoctivým držitelem, pouze poctivý držitel má obdobná práva jako vlastník. Naopak Macur³⁶ vůbec nerozlišuje držbu poctivou nebo nepoctivou, stejně tak pro Fialu³⁷ je toto lhostejné.

K těmto závěrům se nelze než přiklonit, existuje totiž zájem, aby z výkonu rozhodnutí byly vyloučeny věci, které nejsou ve vlastnictví povinného. Je tedy zcela podružné, zda je tato věc ve vlastnictví této třetí osoby nebo zda je tato nepoctivým držitelem. Soud nijak neupravuje hmotněprávní poměry, skutečný vlastník se tedy může nadále bránit. Důležité je, aby vlastníkem exekvované věci nebyl sám povinný, pak by se držitel úspěšně bránil výkonu rozhodnutí nemohl.

Macur jako další právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí uvádí **detenci**. Uvádí, že detence je právem nepřipouštějícím výkon rozhodnutí pouze, pokud se opírá o právní titul odvozený od vlastníka věci, který není totožný s povinným v exekučním řízení.³⁸ Očividně tedy dovozuje důvod ochrany detence od absolutního charakteru vlastnického práva vlastníka věci.

Samotná detence se od držby liší pouze tím, že detentor nemá na rozdíl od držitele úmysl nakládat s věcí jako s vlastní. Toto právo svědčí stále vlastníkovi. Lze tedy učinit stejný závěr jako v případě držby. Přestože detentor není vlastníkem věci, dojde-li k zásahu do jeho práva výkonem rozhodnutí, může se tomuto zásahu také bránit. Jelikož důsledkem obrany jeho práva

---

³² LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 917.

³³ SPÁČIL, Jiří. In ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 516.

³⁴ SPÁČIL, Jiří. In SPÁČIL, Jiří a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 70.

³⁵ DRÁPAL, Ljubomír. In KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 828.

³⁶ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 120.

³⁷ FIALA, J. *Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí (exekuční spory)*. Praha: Univerzita Karlova, 1972, s. 65.

³⁸ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 120.

nejsou hmotněprávní účinky pouze procesní v rozsahu výkonu rozhodnutí, není tak rozhodnutím soudu zasaženo do vlastnického práva vlastníka věci, tedy ani samotný vlastník věci není omezen na právu sám se bránit. Podmínkou ovšem zůstává, že povinnému, proti němuž je výkon rozhodnutí směřován, nesmí svědčit právo silnější.

Dalším příkladem je **právo zadržovací**, které slouží k zajištění pohledávky, dokud nebude pohledávka uspokojena nebo nezanikne jinak.³⁹ Jak uvádí Drápal, zadržovací právo není právem, které by nepřipouštělo výkon rozhodnutí.⁴⁰ Nalezneme však také výjimku, a to situaci, kdy by se zadržovaná movitá věc dostala z moci věřitele následkem protiprávního jednání a posléze byla postižena nařízeným výkonem rozhodnutí.⁴¹ Věřitel má právo mít věc u sebe, protiprávním zásahem nedošlo k zániku zadržovacího práva a tak se sám věřitel, jako detentor, může tomuto zásahu bránit.

Stejný postoj podle Drápala lze uplatnit u **práva zástavního**.⁴² Zástavní právo totiž slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh nebude včas splněn. Cílem je tedy subsidiární uspokojení věřitele z věci, která je zástavou. Stejný efekt tak pro zástavního věřitele může mít provedení výkonu rozhodnutí a jeho uspokojení z výtěžku.

Výjimku, stejně jako u práva zadržovacího, vidí Drápal v situaci, kdy se věc dostane z moci zástavního věřitele protiprávně, pak se i tento může z pozice detentora bránit proti nařízenému výkonu rozhodnutí.⁴³

Jak bylo zmíněno výše, detence je právem nepřipouštějícím výkon rozhodnutí pouze tehdy, pokud povinný není vlastníkem věci, jinak by měl vůči detentorovi silnější právo. U zástavního práva ani u práva zadržovacího nelze dojít k závěru, že se jedná o práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí.⁴⁴

V případě **zajišťovacího převodu práva**⁴⁵ je nutno se vypořádat s tím, zda osoba oprávněná ze zajišťovacího převodu práva nabyla právo, které nepřipouští výkon rozhodnutí. Podle § 2040 OZ dlužník zajistí svůj dluh tím, že věřiteli dočasně převede své právo, dočasnost tohoto převodu je vyjádřena jako domněnka, tedy strany se mohou od tohoto ustanovení

---

³⁹ § 1395 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ DRÁPAL, Ljubomír. In KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 829.

⁴¹ DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 7. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1453.

⁴² § 1309 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ DRÁPAL, Ljubomír. In KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 829.

⁴⁴ DÁVID, Radovan. Třetí osoby a práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí. *Právní fórum*, Praha: ASPI, 2012, roč. 9, č. 2, s. 58.

⁴⁵ § 2040 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

odchýlit. Nová úprava také obsahuje dispozitivní úpravu pro případ, že dlužník poruší svou platební povinnost, v takovém případě se převod práva stává nepodmíněným.⁴⁶

V reakci na výše zmíněné je nutné dodat, že tato úprava má vliv i na judikaturu.⁴⁷ V případě, že se dlužník nedostane do prodlení před nařízením výkonu rozhodnutí, zůstane situace stejná jako doposud. Z judikatury⁴⁸ vyplývá, že „věřitel, který se stal vlastníkem věci z titulu zajišťovacího převodu vlastnického práva k ní, proto za trvání tohoto zajištění nemá důvod domáhat se z titulu takového vlastnictví vyloučení věci ze soupisu.“ V případě, že se převod práva stane nepodmíněným, pak se zajištěný věřitel stane vlastníkem věci, a tudíž bude mít silnější právo než povinný a může se výkonu rozhodnutí bránit.⁴⁹

Znaky práva nepřipouštějícího výkon rozhodnutí, tak jak byly vymezeny v úvodu, nenaplnuje právo odpovídající věcnému břemeni, nájemní práva a jiná práva, která umožňují užívání věci určité osobě výlučně nebo společně s vlastníkem, kterým je povinný.⁵⁰ V těchto případech oprávněná osoba neužívá věc jako vlastní a ani změna vlastníka nemá vliv na její právo.

---

⁴⁶ RICHTER, Tomáš. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1278.

⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. října 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ RICHTER, Tomáš. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1278.

⁵⁰ DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 7. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1453.

3 Projevy obrany

V první kapitole této práce byly vymezeny obecné záruky, kterými se zásada ochrany a obrany povinného a třetích osob projevuje ve vykonávacím a exekučním řízení. Odrazem jednotlivých záruk jsou instituty, které umožňují, aby se třetí osoby a povinný mohli v řízení o výkon rozhodnutí bránit. Konkrétně se bude jednat o odklad provedení výkonu rozhodnutí, odvolání, zastavení výkonu rozhodnutí a v následující kapitole o excindační žalobu.

3.1 Odklad provedení výkonu rozhodnutí

V případě, že došlo k zahájení výkonu rozhodnutí, může povinný podat návrh na odklad podle § 266 odst. 1 OSŘ. V tomto institutu nalezneme aktivní prvky, proto odklad provedení výkonu rozhodnutí zařazují do této kapitoly.

Návrhem na odklad provedení výkonu rozhodnutí se povinný brání nepříznivým a především neodstranitelným důsledkům, které by na něj provedení výkonu rozhodnutí mohlo mít.⁵¹ Toto potvrzuje také fakt, že návrh může podat pouze povinný, nikoliv oprávněný, jak vyplývá ze samotného ustanovení § 266 odst. 1 OSŘ.

Ustanovení obdobného znění nalezneme také v § 54 EŘ. Obě úpravy reagují na situaci, kdy povinný má sice stále povinnost uspokojit pohledávku oprávněného, ale sám se nachází v tíživé sociální, rodinné nebo podobné situaci. Důležité je uvést, že tento stav musí nastat bez zavinění povinného a nesmí být trvalý. V takovém případě bychom se totiž mohli opět dostat do kolize se samotným účelem výkonu rozhodnutí, tedy s právem oprávněného na rychlé uspokojení jeho pohledávky, která měla být již splněna.

V návrhu na odklad provedení výkonu podle § 266 odst. 1 OSŘ má povinný povinnost tvrdit a dokazovat skutečnosti rozhodné pro odklad výkonu rozhodnutí. Sám tedy musí prokázat,⁵² že je jeho situace nepříznivá, že tento stav nemohl ovlivnit, že provedení výkonu by mělo nepříznivé následky pro něj a jeho rodinu a především, že jde o přechodný stav.⁵³ Navíc musí prokázat, že nepříznivý stav nastal až po vydání exekučního titulu, pokud by existoval dříve, logicky by k němu přihlédl již orgán, který exekuční titul vydal.

---

⁵¹ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 68.

⁵² Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. října 2006, sp. zn. 10 Co 991/2006: Z hlediska úvahy o příp. využití odkladu výkonu rozhodnutí (exekuce) je nezbytné, aby povinný v podaném návrhu tvrdil takové skutečnosti, které jsou z pohledu institutu odkladu právně rozhodné. Jestliže v návrhu povinný takové skutečnosti netvrdí, je nezbytné, aby exekuční soud povinného v uvedeném směru procesně poučil a vyzval jej k doplnění podání s tím, že nesplnění tohoto požadavku – při absenci skutečností, které by úvahy o takovém odkladu mohly zakládat – se odrazí v rozhodnutí, jímž se takový návrh zamítne.

⁵³ KURKA, Vladimír. In KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 334.

Za nepříznivé následky lze také považovat pouze takové následky, které by jinak nenastaly. Vždy lze předpokládat, že výkon rozhodnutí má nepříznivý vliv na povinného i jeho rodinu, tuto situaci ale musíme odlišovat od situace, kdy dojde k provedení výkonu rozhodnutí v době, kdy se povinný nachází v tíživé životní situaci. Pak je dopad provedeného výkonu na povinného a jeho rodinu bezpochyby ještě větší. Navíc ke všem předpokladům pro odklad výkonu rozhodnutí nesmíme zapomenout také na to, že odkladem výkonu rozhodnutí nesmí dojít k vážnému poškození oprávněného. Při střetu zájmů oprávněného a povinného musí vždy dojít k pečlivému zvážení konkrétní situace, ochrana jednoho může znamenat velké poškození druhého.

Odložit výkon rozhodnutí může soud i v případě, že nebyl podán žádný návrh na jeho odložení. A to při splnění podmínky stanovené v odstavci druhém § 266 OSŘ, tedy v případě, že lze očekávat zastavení výkonu rozhodnutí. Na rozdíl od odkladu podle odstavce prvního, tak může soud učinit současně s nařízením výkonu rozhodnutí.

Předpokladem tedy je, že lze očekávat zastavení výkonu z některého zákonem stanoveného důvodu. Tedy z důvodu, že bylo zahájeno řízení, na základě jehož výsledku dojde k zastavení vykonávacího řízení, například pokud bylo třetí osobou zahájeno řízení o excindační žalobě (k tomu blíže kapitola 4), nebo jestliže byla ohledně exekučního titulu podána žaloba pro zmatečnost nebo žaloba na obnovu řízení. V takovém případě ani odklad vykonatelnosti rozhodnutí nebrání nařízení výkonu rozhodnutí. Soud návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí vyhoví, přestože byla odložena vykonatelnost exekučního titulu, současně však odloží provedení výkonu takového rozhodnutí až do pravomocného skončení řízení o žalobě na obnovu řízení nebo o žalobě pro zmatečnost.⁵⁴ Ostatně jak uvádí Ústavní soud: „předběžné opatření, jímž by bylo nařízeno oprávněnému, aby „se zdržel exekuce“, je vyloučené, odporuje tomu sama povaha a účel exekučního řízení, jakož i okolnost, že k ochraně povinného jsou k dispozici odklad či zastavení exekuce.“⁵⁵

Kurka charakterizuje odklad výkonu rozhodnutí tak, že je založen takový stav řízení o výkon rozhodnutí, kdy soud ve své procesní aktivitě vedoucí k provedení výkonu rozhodnutí ustává potud, že nečiní faktické úkony směřující k vymožení pohledávky.⁵⁶ Tento stav však trvá jen po dobu, která je v usnesení o odkladu výkonu vymezena. Tato doba nemusí být vyjádřena pouze jako časový úsek, ale také jako trvání určité podmínky, např. plnění splátek.⁵⁷

---

⁵⁴ KRBEK, Pavel. In DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I, II. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2213.

⁵⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. června 2007, sp. zn. III. ÚS 937/06.

⁵⁶ KURKA, Vladimír. In. KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 332.

⁵⁷ Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. února 1981, sp. zn. Cpj 159/79: Odklad provedení výkonu musí být opatřením dočasným a v usnesení o odkladu je žádoucí vždy přesně uvést dobu, na kterou byl odklad povolen,

Vykonatelnost tohoto usnesení nastává doručením povinnému a nastávají tak i účinky s usnesením spojené. V případě, že návrhu na odklad provedení výkonu nebylo vyhověno, lze ve výkonu pokračovat, jakmile je usnesení doručeno povinnému, nemusí se tak čekat na právní moc tohoto usnesení.

O pokračování výkonu rozhodnutí rozhoduje soud usnesením, a to i v případě, že odklad výkonu rozhodnutí byl povolen na přesně vymezenou dobu. Toto usnesení má pak povahu usnesení upravující řízení a není proti němu přípustný opravný prostředek. Naopak pokud soud v usnesení neurčil dobu, na kterou odkládá výkon rozhodnutí, nebo určil nějaké podmínky, pak zůstává povinnému možnost podat i proti tomuto usnesení odvolání.⁵⁸

Na rozdíl od odkladu výkonu rozhodnutí podle OSŘ v exekučním řízení soudní exekutor usnesení o pokračování exekuce nevydává. Již samotné usnesení o odkladu musí totiž obligatorně obsahovat určení doby, na kterou se exekuce odkládá. Po uplynutí této doby exekutor pokračuje z úřední povinnosti v jejím provedení.⁵⁹

Řešení, kdy část výroku vymezující dobu odkladu upravuje pouze vedení řízení, je podle mého názoru výhodnější, protože umožňuje exekutorovi v případě, že dojde k podstatné změně okolností, aby i před uplynutím takto stanovené doby pokračoval ve výkonu exekuce. Tedy jedná se o efektivnější a jednodušší úpravu než v OSŘ.

3.2 Odvolání

Mezi prostředky obrany je nutné zahrnout mimo jiné také odvolání. Výkon rozhodnutí je upraven v části šesté občanského soudního řádu, jelikož nejde o úpravu svébytnou a komplexní, je nutné subsidiárně aplikovat i předchozí části tohoto předpisu. Zásadně k tomu může dojít pouze, pokud část šestá neobsahuje vlastní úpravu, pokud nezakazuje použití jiných částí a v neposlední řadě musí být aplikace institutů z jiných částí občanského soudního řádu v souladu s povahou vykonávacího řízení.⁶⁰

Odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí musí obsahovat vylíčení skutečností rozhodných pro nařízení výkonu rozhodnutí.⁶¹ O své povinnosti tvrdit rozhodné skutečnosti je

---

případně podmínky, za nichž se odklad povoluje (např. povolení odkladu za podmínky, že povinný bude plnit ve splátkách, v částkách a lhůtách soudem stanovených). Neuvedení doby, na níž bylo provedení výkonu rozhodnutí odloženo, je sice nedostatkem, avšak nečiní usnesení o odkladu neúčinným.

⁵⁸ LEVÝ, Jirí. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 915.

⁵⁹ KUČERA, Zdeněk. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 336.

⁶⁰ DRÁPAL, Ljubomír. In DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád. I, II Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2091.

⁶¹ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. března 2001, sp. zn. 21 Cdo 1511/2000. Při výkonu rozhodnutí soud není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost vykonávaného rozhodnutí nebo jiného titulu. Zkoumá pouze, zda exekuční titul, jehož výrokem je vázán, byl vydán orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je vykonatelný po

odvolatel soudem poučen.⁶² V poučovací povinnosti lze mimo jiné vidět další projev zásady ochrany a obrany. U odvolání lze také vysledovat, že se zakládá na principu úplné apelace. Ovšem jak uvádí Smolík, nejde o čistou podobu tohoto principu.⁶³ Odvolací soud může k novým skutečnostem a důkazům přihlídnout pouze tehdy, pokud je sám odvolatel uplatnil.⁶⁴ Soud tak nemůže nahrazovat aktivní přístup účastníků řízení. Jak vyplývá z judikatury, nemůže tak učinit ani v případě, že nové skutečnosti či důkazy vyjdou najevo až během odvolacího řízení.⁶⁵

V případě odvolání proti usnesení o zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí musí odvolatel taktéž tvrdit skutečnosti rozhodné pro nařízení výkonu rozhodnutí, v tomto případě se také ale uplatní subsidiární úprava § 212a odst. 1, soud totiž přihlídnou i k důvodům, které odvolatel neuplatnil.

Odvolání jako řádný opravný prostředek vůči rozhodnutí exekutora upravuje i exekuční řád v § 55c EŘ. V tomto ustanovení najdeme vymezeny případy, kdy není odvolání přípustné a lhůtu pro jeho podání. V zásadě lze odvolání proti rozhodnutí exekutora podat vždy, pokud to nevyklučuje zákon. Odvolání je tak vyloučeno u procesních rozhodnutí, tedy například proti usnesení, kterým se upravuje vedení řízení, nebo proti usnesení, kterým soudní exekutor vyzval oprávněného k opravě nesrozumitelného nebo neurčitěho podání. Samotný zákon pak za situace, kdy nelze podat odvolání proti rozhodnutí exekutora, považuje rozhodnutí o vyškrtnutí věci ze soupisu, exekuční příkaz, rozhodnutí o jeho změně nebo zrušení a příkaz k úhradě nákladů exekuce. Podrobnější úpravu v EŘ nenajdeme, co se týče náležitostí odvolání, postupu soudu a jeho rozhodnutí tak použijeme přiměřeně úpravu § 201 až § 226 OSŘ.

Závěrem považuji za vhodné připomenout, že vykonávací řízení a exekuční řízení jsou samostatné řízení a musí se na ně takto nahlížet i v případě odvolání. Odvolání ve výkonu rozhodnutí a exekučním řízení neslouží k přezkumu rozhodnutí vydaného v nalézacím řízení,⁶⁶ cílem tedy není zkoumat věcné otázky. Pohybujeme se v oblasti procesních sporů, odvoláním tak lze ovlivnit především otázky procesního charakteru.⁶⁷

---

stránce formální a materiální, zda oprávněný a povinný jsou věcně legitimováni, zda je výkon rozhodnutí navrhován v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného, zda k vydobytí pohledávky nepostačuje výkon rozhodnutí nařízený nebo navržený jiným způsobem, zda vymáhané právo není prekludováno a zda navržený způsob výkonu rozhodnutí není zřejmě nevhodný.

⁶² SMOLÍK, Petr. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 845.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2005, sp. zn. 20 Cdo 2207/2004.

⁶⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. června 2012, sp. zn. 20 Cdo 4284/2010.

⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2000, sp. zn. 20 Cdo 2118/98.

⁶⁷ RAKOVSKÝ, Adam, VESELÝ, Jan. Odvolání proti nařízení exekuce – obrana proti soudnímu exekutorovi? *Bulletin advokacie*, 2003, roč. 10, č. 4, s. 24.

3.3 Zastavení výkonu rozhodnutí

Každé podání se posuzuje podle svého obsahu,⁶⁸ tedy podání nazvané účastníkem jako odvolání může být svým obsahem ve skutečnosti návrhem na zastavení výkonu rozhodnutí.

Jak bylo zmíněno v úvodu této práce, výkon rozhodnutí lze nařídit pouze, pokud jsou splněny zákonné předpoklady. Zákonné předpoklady musí být naplněny i po nařízení výkonu, tedy během jeho průběhu. Pokud nejsou naplněny již od počátku nebo se tak stane až v průběhu, vzniká důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí.⁶⁹

Pod samotným zastavením výkonu rozhodnutí se rozumí okamžik, ve kterém soud a osoby, kterým byla uložena nějaká povinnost,⁷⁰ jsou povinni ustát v provádění úkonů, které směřují k uspokojení oprávněného.⁷¹ Soudní exekutor i soud tohoto dosáhnou vydáním usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce. V případě, že jde o návrh povinného na zastavení výkonu rozhodnutí, jedná se o relativně nepřipustný výkon rozhodnutí. Naopak pokud by se jednalo o absolutně nepřipustný výkon rozhodnutí, pak je na soudu, aby jednal z úřední povinnosti a výkon rozhodnutí zastavil. Zastavení výkonu rozhodnutí obsahuje jak prvky obrany, tak prvky ochrany.⁷²

Ustanovení upravující zastavení exekuce najdeme primárně v § 268 a § 269 OSŘ a také v § 55 EŘ. Podle § 55 EŘ dojde k zastavení exekuce, pokud nedojde k vynucení povinnosti po povinném z důvodu uvedených v § 268 odst. 1 písm. a) až h) OSŘ.⁷³ Sám exekutor může zastavit probíhající exekuci na návrh povinného, pro kterého je návrh na zastavení exekuce jediným oprávněným prostředkem proti vedené exekuci, pouze v případě, že není o zastavení mezi účastníky sporu. Povinný je vázán 15 denní lhůtu, která plyne ode dne, kdy se o důvodu pro zastavení dozvěděl. Podle důvodové zprávy⁷⁴ má lhůta motivovat povinného k řádnému plnění a ke koncentraci jeho námitek. V případě, že povinný nepodá návrh podle § 46 odst. 6 EŘ, pak musí ve svém podání také prokázat, že byl návrh podán včas, tedy musí tvrdit skutečnost, ze které se dozvěděl o důvodu pro zastavení exekuce. Z té je pak exekutorem dovozována včasnost podání. Navíc s tímto návrhem, na rozdíl od návrhu podle § 46 odst. 6 EŘ není spojován odkladný účinek. Přestože by bylo podání opožděné, exekutor může i tak zastavit probíhající exekuci, tedy i bez návrhu a se souhlasem oprávněného, v případě, že to vyplývá z podkladů předložených

---

⁶⁸ Viz ustanovení § 41 odst. 2, zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 154.

⁷⁰ Např. plátce mzdy nebo peněžní ústav.

⁷¹ KURKA, Vladimír, TRIPES, Antonín. In ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Linde, 2009, s. 982.

⁷² MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 99.

⁷³ Uvedený výčet důvodů pro zastavení výkonu rozhodnutí není taxativní, dalšími důvody jsou například ustanovení § 290, 326a, 336m OSŘ atd.

⁷⁴ Důvodová zpráva k novele exekučního řádu, zákonu č. 286/2009 Sb., Sněmovní tisk č. 804/0.

povinným.⁷⁵ Pokud oprávněný však nesouhlasí, může exekuci zastavit exekuční soud na návrh exekutora. Skutečnost, že může o zastavení rozhodnout sám exekutor je jistě výhodná pro všechny zúčastněné, exekutor je totiž na rozdíl od soudu při výkonu rozhodnutí vázán lhůtami. Konečně toto lze kvitovat jako výhodu, která provází celé exekuční řízení. Reakce exekutora na nově nastalou situaci může být rychlejší, než by tomu bylo u soudu. K tomu bezpochyby přispěje i fakt, že sám exekutor je často prvním, kdo ví o důvodu pro zastavení exekuce.

Výkon rozhodnutí může zastavit také soud a to taktéž na návrh nebo i bez návrhu, pokud se o důvodech rozhodných pro zastavení dozví z úřední činnosti. Doručením usnesení osobám, jejichž právní postavení je dotčeno, se stává vykonatelným a výkon rozhodnutí tak končí. Vydání usnesení o zastavení ovšem neruší doposud provedené úkony v řízení, to znamená, že pokud měl výkon rozhodnutí trvalý dopad na práva účastníků nebo jiných osob, mohou tyto využít pouze nároků vyplývajících z práva hmotného.^{76 77} Podrobněji o institutu zastavení výkonu rozhodnutí v souvislosti s excindační žalobou v kapitole 4.8.

---

⁷⁵ ŠIMKA, Karel, KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 342, 343.

⁷⁶ Např. náhrada škody nebo vydání bezdůvodného obohacení.

⁷⁷ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 100.

4 Excindační žaloba

Mezi způsoby obrany lze bezpochyby zařadit také žaloby a ať už to jsou v menším počtu ty, které jsou projednávány v řízení exekučním, nebo převažující žaloby v řízení nalézacím. Nabízí se otázka, jaké kritérium je určující, aby spor projednáváný v nalézacím řízení byl sporem exekučním. Podle Macura musí být toto kritérium přísné. Vidí jej nejen v souvislosti s exekučním řízením, ale především v přímé závislosti na exekučním řízení.⁷⁸ Příkladem takového bezpodmínečného vztahu k exekučnímu řízení může být excindační žaloba.

Macur exekuční spory, které jsou předmětem nalézacího řízení, dělí do pěti základních skupin. Tvoří jej spory vylučovací, spory odporové, spory poddlužnické, spory o doplnění exekučního titulu a v neposlední řadě spory z lepšího práva.⁷⁹

Excindační žaloba, které bude věnován další výklad, je sporem vylučovacím. Cílem je vyloučit majetek třetí osoby z výkonu rozhodnutí, tato osoba totiž není v žádném hmotněprávním nebo procesním vztahu s povinným, a proto nemůže dojít k zásahu do její právní sféry. Nejčastější podobou takového zásahu bude pravděpodobně zahrnutí movité věci do soupisu. Při výkonu rozhodnutí se totiž vychází z premisy, že movité věci, které má povinný ve své dispozici, jsou jeho majetkem. Z § 326 OSŘ vyplývá, *že soupis se může týkat jen těch věcí, s kterými může povinný volně nakládat, nebo věcí, které má oprávněný, případně osoba ochotná vydat tyto věci. Zákon zásadně vychází z toho, že povinný může volně nakládat zejména s těmi věcmi, jež jsou umístěny v jeho bytě či jiných jeho místnostech, případně budovách. Soupis věcí není totiž dost dobře možné vázat na zjištění o skutečném vlastnictví povinného. Proto se do soupisu pojmu i ty věci, o nichž povinný tvrdí, že mu nepatří, nebo, k nimž třetí osoba uplatňuje svá práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí. Ochrana třetích osob je zajištěna jak oprávněním předsedy senátu vyloučit takto sepsanou věc v rámci kontroly postupu vykonavatele podle ustanovení § 265 odst. 2 OSŘ, tak žalobou na vyloučení věci z výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 267 odst. 1 OSŘ.*⁸⁰

Předpokladem vylučovací žaloby je vylučovací spor, k této problematice však v literatuře mnoho nenajdeme. Vyjadřuje se k ní Hora, a to jako k exekuční intervenci, existní žalobě či odporu v exekuci podle exekučního řádu z roku 1896. V exekuční intervenci vidí jednak prostředek obrany před újmou, která hrozí z výkonu rozhodnutí, a pak také možnost, aby osoby, které tvrdí k věcem stíženým výkonem rozhodnutí jisté právo, které výkon nepřipouští, toto právo uplatnily.⁸¹

---

⁷⁸ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 119.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. srpna 2000, sp. zn. 21 Cdo 2635/99.

⁸¹ HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní. II. díl*. Reprint původního vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 209.

Dále v textu vymezuje také předpoklady odporu ve vykonávacím řízení. Prvním předpokladem je existence vykonávacího řízení, jehož předmětem je majetek dlužníka. Hora nevyklučuje ani odpor vůči osobě dlužníka, a to pokud má tento něco vykonat a tato činnost je závislá pouze na vůli dlužníka. Naopak vylučuje odpor v případě, že má být exekucí vynuceno pasivní chování dlužníka, tedy aby něco strpěl nebo opominul.⁸²

Jako druhý předpoklad odporu vidí právo třetí osoby, do něhož vzhledem k jeho obsahu nelze v zájmu právního řádu zasáhnout.⁸³

Zmínku o vylučovacích sporech najdeme také v díle Fialy, kde vychází z pravidla, že výkonem rozhodnutí lze postihnout pouze majetek dlužníka a nelze požadovat ani na základě autoritativního rozhodnutí soudu, aby plnila třetí osoba. V případě, že třetí osoba tvrdí právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí, vzniká exekuční spor.⁸⁴

Ke stejnému závěru došel i Macur, podle něj nelze postihnout majetek jiné osoby než povinného. Zákon ovšem vychází z domněnky, že movité věci, které má povinný ve své dispozici, jsou jeho majetkem. Z praktického hlediska je pochopitelné, že není v silách vykonavatele spolehlivě zjistit právo ke každé věci. V takovém případě může dojít k zásahu do právní sféry třetích osob, tyto se pak mohou bránit podáním vylučovací žaloby.⁸⁵

Bezpochyby tato zákonná domněnka slouží k rychlejšímu vymožení nároku oprávněného. Jen stěží si lze představit, jakou úspěšnost a jakou dobu by trval výkon rozhodnutí, pokud by muselo být spolehlivě prokázáno vlastnické nebo jiné právo povinného ke každé věci, která by měla být pojmuta do soupisu majetku. Tím, že není prokazováno, komu daná věc patří, je bezpochyby položen základ pro zásah do sféry jiné osoby a tím také pro následný spor. Na druhou stranu je tím upřednostněna efektivita a rychlost vykonávacího řízení, tedy hlavní smysl tohoto řízení. Třetí osoby tedy nelze zcela upřednostnit před oprávněným, protože je to především jeho zájem, který se má chránit.

Základní znaky vylučovacích sporů nastínil již Hora. Jako první zmínil existenci vykonávacího řízení a dále pak právo třetí osoby, do něhož nelze vzhledem k jeho obsahu zasáhnout.⁸⁶

S těmito závěry lze souhlasit, pokud by nebylo vykonávací řízení, nebyl by ani žádný spor. Jde tedy o logický a důležitý předpoklad, bez něhož se nelze posunout dále. Právo nepřipouštějící

---

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž, s. 210.

⁸⁴ FIALA, Josef. *Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí (exekuční spory)*. Praha: Univerzita Karlova, 1972, s. 61.

⁸⁵ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 120.

⁸⁶ HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní. II. díl*. Reprint původního vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 209, 210.

výkon rozhodnutí je další podmínka, která se přidává k existenci vykonávacího řízení. Samotnému pojmu práva nepřipouštějícího výkon rozhodnutí je věnována kapitola 2.2. Na tomto místě je vhodné jej však znovu připomenout. Právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí je významným předpokladem vylučovacího sporu, který rozebírají mnozí autoři ve svých dílech. Nejde totiž jen o samotný obsah tohoto pojmu, ale také o skutečnost, že musí dojít výkonem rozhodnutí k zásahu do tohoto práva. Se samotnou existencí práva nepřipouštějícího výkon rozhodnutí ještě nelze spojovat vznik exekučního sporu. Každé soudní řízení musí brát ohled na práva třetích osob, musí dbát dodržování zákona a zásad daného řízení. Tedy k exekučnímu sporu může dojít teprve tehdy, když je toto porušeno a dojde k zásahu do sféry třetí osoby.

Jak vyplývá již ze samotného úvodu, pohybujeme se v oblasti aktivní obrany. Tedy další znak vylučovacích sporů lze spatřovat v aktivním jednání třetí osoby. Bez toho, aniž by třetí osoba své právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí uplatnila, nedojde tato žádná ochrana. Konečně nejde jen o aktivní uplatnění svého práva, ale o to, aby jej uplatnila právě ta osoba, které toto právo svědčí.

4.1 Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu

V návaznosti na předchozí text je třeba zmínit také postup před podáním excindační žaloby. V exekučním řízení se mohou třetí osoby bránit podáním návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu podle § 68 odst. 1 EŘ a následně, pokud jim exekutor nevyhoví, mohou podat excindační žalobu. Podle judikatury⁸⁷ nelze využití návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu brát jako podmínku pro podání excindační žaloby v EŘ. Další možností je, že třetí osoby mohou podat tuto žalobu přímo, aniž by využili možnosti dle § 68 odst. 1 EŘ.

Institut pořízení soupisu je upraven v § 326 OSŘ,⁸⁸ podle něj: „*soud v bytě (sídle) povinného nebo na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny, sepiše věci, které by mohly být prodány, a to v takovém rozsahu, aby výtěžek prodeje sepsaných věcí postačil k uspokojení vymáhané pohledávky oprávněného spolu s náklady výkonu rozhodnutí.*“ Oprávněný má ovšem možnost při soupisu prohlásit, že jím určené věci být sepsány nemají nebo může souhlasit s návrhem oprávněného na vyloučení věci z výkonu. V případě, že se zahrnutí věci do soupisu brání třetí osoba, pak musí být písemně poučena o možnosti podat excindační žalobu.

---

⁸⁷ Např. například rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. února 2011, sp. zn. 23 Co 35/2011, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. února 2014, sp. zn. 21 Cdo 1037/2013.

⁸⁸ Dodatečný soupis pak upravuje § 326a OSŘ a soupis prováděný u soudu § 327a OSŘ.

Jak bylo již v této práci zmíněno, není však v moci soudního vykonavatele ani soudního exekutora, aby spolehlivě zjistil, zda ta, či ona věc je ve vlastnictví povinného. Uplatňujeme tedy zákonnou domněnku vlastnictví povinného u věcí, které má ve své moci.

Na tuto situaci se snažila reagovat také novela EŘ která, jak uvádí důvodová zpráva, se snaží zavedením institutu vyškrtnutí věci ze soupisu urychlit řízení a zefektivnit obranu třetích osob. Zároveň má také motivovat osoby, jejichž majetek byl takto neoprávněně poškozen k aktivnímu jednání.⁸⁹

Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu podává osoba, která tvrdí, že má k věci, která byla poškozena exekucí prodejem movitých věcí, právo, které exekuci nepřipouští. Z důvodů výše zmíněné rychlosti řízení je tato osoba vázáná lhůtou pro podání návrhu, která činí 30 dní od okamžiku, kdy návrhatele zjistil, že byl soupis proveden. Lhůta má prekluzivní charakter, tedy v případě, že bude podání opožděné, exekutor jej odmítne.⁹⁰ Proti tomuto rozhodnutí je přípustné odvolání, protože nejde o meritorní rozhodnutí o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu a § 55c odst. 3 písm. a) EŘ se nepoužije.⁹¹ Soud je v řízení o excindační žalobě tímto rozhodnutím vázán.⁹²

Soudní exekutor je pak vázán 15 denní lhůtou pro vydání rozhodnutí. Z důvodu velmi krátké lhůty exekutor nenařizuje jednání a rozhoduje pouze na základě listinných důkazů. Jak dále uvádí autoři komentáře,⁹³ v případě, že jsou připojeny nedostatečné nebo žádné důkazy, exekutor návrhatele nevyzývá k jejich doplnění a návrhu nevyhoví. Ačkoliv toto tvrzení nemá oporu v zákoně, je v souladu s důvodovou zprávou, podle které má být řízení o vyškrtnutí věci ze soupisu především rychlé, ale podle mého tím ztrácí především na efektivitě. Lze si totiž snadno představit, že spousta návrhů nebude podepřena „dostatečnými“ důkazy a z tohoto důvodu budou zamítnuty. Navrhovateli tak stejně nezbyde jiná možnost, než se obrátit na soud.

V případě, že exekutor vydá odmítavého usnesení o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, je povinen jej odůvodnit a zároveň návrhatele poučit o lhůtě pro podání excindační žaloby. Žalobu na vyloučení věci pak musí návrhatele podat do 30 dnů od doručení zamítavého usnesení o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. Tato lhůta je opět lhůtou prekluzivní, tedy v případě opožděného podání žaloby bude odmítnuta pro opožděnost.⁹⁴ Nutno však podotknout, že touto lhůtou je vázáná pouze ta osoba, která podala návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu dle

---

⁸⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb., Sněmovní tisk 804/0.

⁹⁰ DÁVID, Radovan. Vylučovací spory s přihlédnutím k novele exekučního řádu. *Právní fórum*, 2010, č. 7, s. 350.

⁹¹ Nález Ústavního soudu ze dne 15. října 2013, sp. zn. I. ÚS 2770/11 -2.

⁹² ŠIMKA, Karel, KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 425.

⁹³ Tamtéž, s. 426.

⁹⁴ DÁVID, Radovan. Vylučovací spory s přihlédnutím k novele exekučního řádu. *Právní fórum*, 2010, č. 7, s. 350.

EŘ, pokud této možnosti nevyužila a podává pouze excindační žalobu podle § 267 OSŘ, pak touto lhůtou vázána není. EŘ funguje jako *lex specialis*.

V případě, že dojde k uplynutí lhůty pro podání excindační žaloby, nemá tato skutečnost vliv na možnost, aby se třetí osoba domáhala ochrany svých práv cestou žaloby na vydání bezdůvodného obohacení.⁹⁵

Dávid tak v zavedení prekluzivních lhůt vidí spíše komplikace, které se projevují nemožností uplatnit prostředky obrany třetích osob přímo v exekučním řízení. Celý problém je podle něj „odsouván“ mimo rámec exekučního řízení do sféry práva hmotného a institutu bezdůvodného obohacení.⁹⁶ V úvahu podle něj nepřichází ani zhojení podáním žaloby na náhradu škody vůči soudnímu exekutorovi. Exekutor nemůže věc pojmutou do soupisu prodat pouze od podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu do rozhodnutí o excindační žalobě. V případě, že není žaloba v 30 denní lhůtě podána, pak zákaz věc prodat končí spolu s uplynutím této 30 denní lhůty.

Nelze tedy než se přiklonit k názoru Dávida. Zavedení prekluzivních lhůt zavádí značnou nerovnost mezi třetí osobu, která využije návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu a mezi osobu, která tohoto návrhu nevyžije. Argument rychlosti řízení tady podle mne také neobstojí, největším benefitem pro všechny zúčastněné by bylo vyřešení celého problému v rámci návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. V případě, že dojde k odsunutí problému mimo exekuční řízení do řízení nalézacího, pro všechny zúčastněné to znamená nutnost vynaložit další náklady a energii, přestože opak byl cílem. Vyškrtnutí věci ze soupisu skýtá spoustu úskalí, která mohou ve výsledku třetím osobám, pokud návrh podaly, značně uškodit. Z tohoto mi vlastně vyplývá, že jako laik (tedy třetí osoba v exekučním řízení) si musím nastudovat, jaké procesní možnosti k řešení situace mám, která varianta co obnáší, a pak zvolit, která cesta pro mne bude nejvhodnější. Toto je přeci zcela nevhodné, klást takové nároky na třetí osoby. Je to stát, kdo zasáhl do jejich práva nepřipouštějícího výkon rozhodnutí, a proto by jim měl také nabídnout efektivní možnost obrany, ne podsouvat více či méně úspěšné varianty.

4.2 Předmět excindační žaloby

Nezbytným prvkem každé žaloby je mimo jiné její předmět, za něj lze považovat převážně uplatněný nárok, tedy to, čeho se žalobce domáhá, ať už je to požadované plnění nebo určení právního poměru.⁹⁷ K předmětu žaloby obecně lze nahlédnout především do díla Macura,⁹⁸ který

---

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ WINTEROVÁ, Alena. *Žaloba v občanském právu procesním*. Praha: Univerzita Karlova, 1979, s. 20.

⁹⁸ MACUR, Josef. *Předmět sporu v civilním soudním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, 2002.

tuto problematiku zpracoval podrobněji. Zastává názor, že předmětem civilního procesu je procesní nárok jako samostatný procesní pojem, který stanoví okruh otázek, o kterých bude soud rozhodovat. Navázal tak na dílo Šťastného,⁹⁹ který byl také zastáncem širšího pojetí žalobního nároku.

Nabízí se tak otázka, co je předmětem excindační žaloby. Můžeme nastolit dva pohledy, za předmět lze považovat **vyloučení věci z exekuce**, nebo **nepřípustnost exekuce**. První názor podporuje jazykový výklad ustanovení § 267 OSŘ, který hovoří o *vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí* a také samotný název „vylučovací“ žaloba napovídá, že snahou třetí osoby, která žalobu podá, bude vyloučit věc z výkonu rozhodnutí. Zastáncem vyloučení věci z exekuce jako předmětu excindační žaloby je například Drápal.¹⁰⁰ Podle něj musí být v petitu jasně identifikovaná věc, právo nebo jiná majetková hodnota, jejíž vyloučení se domáhá žalobce excindační žalobou. Nelze se tedy domáhat vyslovení nepřípustnosti výkonu rozhodnutí, i kdyby bylo odůvodněno vyloučením určité věci z výkonu rozhodnutí.

Pokud se ale podíváme na znění § 37 rakouského exekučního řádu,¹⁰¹ zjistíme, že třetí osoba byla oprávněna uplatnit odpor v exekuci. V případě, že soud tomuto podání vyhověl, byla vyslovena nepřípustnost exekuce. Tedy i žalobní návrh zněl na nepřípustnost exekuce.¹⁰² Dnešní ustanovení § 267 tak na první pohled odporuje svým zněním prvorepublikové úpravě, ale i přesto se lze dobrat stejného závěru.

Vylučovací žaloba svým názvem napovídá, že dojde k vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí, to je ale až důsledek zastavení vykonávacího řízení. Podle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ dojde k zastavení výkonu rozhodnutí, pokud bylo pravomocným rozhodnutím soudu o excindační žalobě rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihl majetek, ke kterému má třetí osoba právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí. Je tedy stále nutné rozlišovat dvě řízení, a to řízení nalézací od řízení vykonávacího. Tyto jsou na sobě zcela nezávislá. Není tedy možné, aby soud rozhodl, že se určitá věc vylučuje z výkonu rozhodnutí, a tím vlastně došlo k jejímu vyloučení. K samotnému vyloučení může dojít pouze v řízení vykonávacím, protože právě v řízení vykonávacím došlo k zásahu do sféry třetí osoby. V nalézacím řízení tedy soud pouze vysloví, že třetí osobě svědčí právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí, a v souladu s § 268 odst. 1 písm. f)

---

⁹⁹ ŠŤASTNÝ, Miloslav. *Civilní žaloba v právu československém*. Praha: Nákladem Knihovny Sborníku věd právních a státních, 1934, s. 60.

¹⁰⁰ DRÁPAL, Ljubomír. In KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 823.

¹⁰¹ Zákon č. 79/1896 ř. z., o řízení exekučním a zajišťovacím, ve znění zákona č. 266/1949 Sb. účinném ke dni 1. ledna 1950.

¹⁰² HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní. II. díl*. Reprint původního vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 211.

OSŘ soud ve vykonávacím řízení zastaví výkon rozhodnutí ve vztahu ke konkrétní věci. Tento názor je zastáván většinou autorů. Například Macur uvádí, že třetí osoba je povinna domáhat se výroku o relativní nepřipustnosti exekuce.

Dovolím si souhlasit s druhým názorem, není vhodné, aby soud v nalézacím řízení rozhodoval o vyloučení věci z výkonu rozhodnutí, když k faktickému vyloučení dojde teprve až v řízení o výkon rozhodnutí. Nalézací řízení musí respektovat svou samostatnost a především samostatnost řízení vykonávacího. Nemůže tak mít ambice zasahovat do výkonu rozhodnutí. Jeho účelem zůstává spolehlivě zjistit třetí osobou tvrzené právo k věci postihnuté výkonem rozhodnutí. V případě, že třetí osobě opravdu svědčí právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí, pak k nápravě, tedy zastavení výkonu, může dojít pouze v řízení, které tento zásah zapříčinilo, tedy v řízení vykonávacím.

4.3 Povaha excindační žaloby

Jak uvádí komentované znění OSŘ, excindační žaloba je svojí povahou žalobou na určení, avšak není výslovně vymezena v § 80 OSŘ.¹⁰³ S tímto se ztotožňuje také Drápal, když tvrdí, že je to žaloba svou povahou určovací, naléhavý právní zájem se však u ní netvrdí a ani neprokazuje.¹⁰⁴

V literatuře není tento závěr jednoznačný, lze nalézt také názory, že se jedná o žalobu konstitutivní. Například Macur uvádí, že nejde o žalobu určovací, a zároveň nepředpokládá důraz naléhavého právního zájmu ze strany žalobce, podle něj se jedná o procesní žalobu konstitutivní, kdy soud svým rozhodnutím zasahuje konstitutivním způsobem do procesněprávního vztahu, v důsledku toho nemůže výkon rozhodnutí dále probíhat a musí být na základě jiného usnesení zastaven. Dále uvádí, že ani naopak rozhodnutí soudu o právu hmotném nemůže nahradit rozsudek o nepřipustnosti vykonávacího řízení a nelze tedy na jeho základě výkon rozhodnutí zastavit. Možnost vidí v tom, že soud toto rozhodnutí uplatní jako prejudiciální a může z něj tak vycházet při rozhodování o excindační žalobě.¹⁰⁵ Excindační žaloba je projednávána v řízení nalézacím, protože přímo v exekučním řízení se nemohou třetí osoby domáhat zastavení exekuce. Tedy podle tohoto by bylo možné dojít k závěru, že rozhodnutí lze považovat za konstitutivní, protože zasahuje do určitého vztahu. A co je důležité, teprve na základě tohoto rozhodnutí může dojít k zastavení exekuce, bez něj k tomu nedojde. Nesmíme ovšem zapomenout, že Macur má na mysli vztah procesní, do nějž zasáhne konstitutivní rozhodnutí soudu, předmětem sporu je ale

---

¹⁰³ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 925.

¹⁰⁴ DRÁPAL, Ljubomír. In KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 822.

¹⁰⁵ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 121.

nepřípustnost výkonu rozhodnutí, právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí je tak pouze žalobním důvodem, soud tedy pouze deklaruje, že třetí osobě toto právo svědčí.

Předmětem určení určovací žaloby může být právní vztah, jeho existence však nemůže být určována z pohledu minulosti a ani do budoucna. Za rozhodný lze tak považovat pouze vztah v době vyhlášení rozsudku. Naopak předmětem nemůže být existence nebo neexistence nějaké skutečnosti, konkrétně skutečnosti, se kterou je spjat vznik, změna nebo zánik práva. Účelem je bezpochyby ochránit právní poměry třetích osob a to v situaci, kdy jsou ohroženy nebezpečím budoucího porušení. Za cíl určovací žaloby lze považovat ochranu do budoucna, tedy jakousi prevenci.¹⁰⁶

V případě, že by se žalobce domáhal vydání konstitutivního rozhodnutí, pak by soud žádal, aby založil, změnil nebo zrušil a tím nově upravil práva a povinnosti mezi účastníky řízení. Žalobce pak nemusí prokazovat naléhavý právní zájem, nedomáhá se totiž toho, aby soud objasnil poněkud neurčité právní vztahy, ale aby nové hmotněprávní vztahy založil a stávající zrušil, či změnil.

Podáním excindační žaloby se však třetí osoba domáhá vyslovení nepřipustnosti výkonu rozhodnutí, kterým byla postihnuta věc, ke které má právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí. Výkon rozhodnutí lze vést pouze v rozsahu majetku povinného, nesmí jím být zasaženo do práv třetích osob. V případě, že se tak stane zásahem do práva nepřipouštějícího výkon rozhodnutí, vzniká právo domáhat se zastavení samotného výkonu rozhodnutí. Třetí osoba se tedy domáhá pouze určení skutečnosti, že k zásahu do její majetkové sféry došlo. Soud pak v dané věci nerozhoduje o nepřipustnosti výkonu rozhodnutí, pouze deklaruje právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí. Nelze se tedy domáhat vyloučení věci z exekuce, k tomu totiž dojde až následně, a to samotným zastavením výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ. Subjektivní právo žalobce k věci postižené výkonem rozhodnutí je pouze žalobním důvodem a soud nerozhoduje o hmotněprávním uspořádání právních vztahů. Právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí je tak pouze důvodem, o němž se žalobce opírá.

4.4 Aktivní legitimace

Otázku aktivní legitimace k podání excindační žaloby řeší literatura poměrně jasně. Macur¹⁰⁷ za aktivně věcně legitimované považuje třetí osoby. Stejně tak podle Drápala:¹⁰⁸ „je *aktivně legitimovaná třetí osoba (osoba, která se neúčastní vykonávacího řízení jako oprávněný, další oprávněný,*

---

¹⁰⁶ WINTEROVÁ, Alena. *Žaloba v občanském právu procesním*. Praha: Univerzita Karlova, 1979, s. 57.

¹⁰⁷ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 120.

¹⁰⁸ DRÁPAL, Ljubomír. In KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 826.

povinný, popřípadě manžel povinného), která má právo nepřipouštětjící provedení výkonu rozhodnutí k věci, právu nebo jiné majetkové hodnotě, jež byly postiženy nařízením výkonu rozhodnutí.“ Samotnému vymezení a charakteristice třetích osob byla věnována již kapitola 2.1. Lze pouze shrnout, že se jedná o osobu, které nevyplývá z exekučního titulu nějaká povinnost.

Tato osoba musí podle § 267 OSŘ uplatňovat právo nepřipouštětjící výkon rozhodnutí. Přestože se však v řízení o excindační žalobě nerozhoduje o subjektivním právu žalobce, tedy třetí osoby, nelze mít za to, že excindační žalobu může podat kdokoliv. Aktivně věcně legitimovaným nemůže být kterákoliv osoba, která prokáže, že vlastnické právo nesvědčí povinnému. Tento závěr by nedával smysl, protože by podání excindační žaloby mohl učinit kdokoliv a to i bez zájmu na věci. Aktivně věcně legitimovanou osobou tak může být pouze ta, která tvrdí zásah do práva nepřipouštětjícího výkon rozhodnutí a která tento zásah prokáže. V opačném případě dojde k zamítnutí žaloby.

Může vyvstat také situace, kdy dojde k zásahu do práva nepřipouštětjícího výkon rozhodnutí více osob. Otázkou je, kdo je v takové situaci aktivně legitimovaný k podání excindační žaloby. V případě, že dojde k zásahu do vlastnického práva spoluvlastníků, je oprávněn žalobu podat kterýkoliv z těchto spoluvlastníků právě z důvodu, že se jedná o ochranu vlastnického práva.¹⁰⁹ Může nastat i odlišná situace, tedy, že kromě vlastníka věci bude existovat i jiná osoba, které bude náležet právo nepřipouštětjící výkon rozhodnutí. Nepůjde o ojedinělé případy, kdy k jedné věci bude náležet právo nepřipouštětjící výkon rozhodnutí více osobám - vlastníkovi a detentorovi nebo držiteli věci. Jako řešení se nabízí dvě možnosti, buď lze považovat za aktivně legitimované k podání žaloby oba, tedy jak vlastníka, tak například detentora. Nebo lze uvažovat o možnosti, kdy k podání žaloby bude legitimován pouze ten, jemuž náleží právo silnější, tedy povětšinou právo vlastnické.

Každá osoba, již byla výkonem rozhodnutí postihnuta věc, majetkové právo nebo jiná majetková hodnota, ke které má hmotněprávní vztah nepřipouštětjící výkon rozhodnutí, je aktivně věcně legitimována k podání excindační žaloby. Tento závěr mi vyplývá ze samotného ustanovení § 267 OSŘ, které hovoří pouze o uplatňování práva nepřipouštětjícího výkon rozhodnutí. Nenajdeme zde zákonné omezení pro podání žaloby a ani výkladem nelze učinit jiný závěr. V případě, že bychom umožnili podat žalobu pouze některým osobám, došlo by ke značnému omezení obrany a také ochrany třetích osob. V případě, že podá žalobu více aktivně legitimovaných osob, může dojít ke spojení věci. Jistě je to vhodné řešení, které je v souladu se zásadou efektivity a hospodárnosti.

---

¹⁰⁹ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 916.

4.5 Pasivní legitimace

Pasivně věcně legitimován v řízení o excindační žalobě je oprávněný. A to z toho důvodu, že je to právě oprávněný, na základě jehož dispozičního úkonu došlo k zahájení výkonu rozhodnutí a z jehož podnětu došlo k zásahu do práva třetí osoby. Ostatně toto jednoznačně plyne z ustanovení § 267 odst. 1 OSŘ.

Může nastat také situace, kdy na obou stranách sporu bude vystupovat více osob. Pokud je vymáháno plnění pro více oprávněných subjektů, pak jde o kumulaci aktivní, podmínkou ovšem je, aby byl předmět výkonu rozhodnutí pro všechny účastníky totožný.¹¹⁰ Tedy je možné společenství více oprávněných vůči jedinému povinnému na základě exekučního titulu, který se vztahuje na všechny oprávněné ve vykonávacím řízení. Nelze naopak připustit kumulaci v případě, kdy by se výkon rozhodnutí jednotlivých oprávněných osob opíral o různé exekuční tituly, pak soud vyčlení věci k samostatnému projednání.¹¹¹ Výsledkem je, že v případě, že je na straně oprávněného více osob, pak je nutné podat žalobu proti všem oprávněným. Tito budou mít i v řízení o excindační žalobě postavení nerozlučných společníků. Tedy mají taková společná práva a povinnosti, že se meritorní rozhodnutí bude vztahovat na všechny.

Pokud se podíváme do historie, najdeme také odlišné pojetí pasivní legitimace, a to v § 37 rakouského exekučního řádu, podle kterého bylo možné podat žalobu jednak vůči věřiteli, tedy oprávněnému ve vykonávacím řízení, tak vůči dlužníkovi. Jednalo se o společníky v rozepří, jelikož ale nemuselo být rozhodnutí pro oba jednotné, nelze je považovat za společníky nerozlučné.¹¹²

Jak dále uvádí Hora, přestože zákon připouští žalobu i vůči dlužníkovi, nelze mít za to, že jde o žalobu totožnou, žalobní návrh bude muset znít jinak. Toto tvrzení dokládá tím, že žalobce bude mít důvod podat excindační žalobu vůči dlužníkovi pouze tehdy, pokud má zájem na tom, aby byl mezi ním a dlužníkem určen právní poměr.

V literatuře najdeme ovšem i názor, že pasivně legitimovaným je soudní exekutor, a to v článku Veselého, Rakovského a Šimkové.¹¹³ V tomto článku autoři uvádějí, že „s ohledem na to, že exekuci provádí exekutor sám, bez pokynů oprávněného (exekutor je „pánem exekučního řízení“ - srov. § 46 odst. 1 EŘ, dle kterého „Exekutor pověřený provedením exekuce činí i bez návrhu úkony směřující k jejímu provedení.“), a sám také rozhoduje o zahrnutí či nezahrnutí věci do soupisu movitých věcí, se domníváme,

---

¹¹⁰ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 52, 53.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní. II. díl*. Reprint původního vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 211.

¹¹³ VESELÝ, Jan, RAKOVSKÝ, Adam, ŠIMKOVÁ, Radka. Způsoby provedení exekuce podle zákona o soudních exekutorech se zaměřením na odchylky od úpravy v občanském soudním řádu. *Právní rozhledy*, ročník 2001, č. 10, s. 470.

že při provádění exekuce musí být vylučovací žaloba podána proti exekutorovi (a snad i proti oprávněnému), neboť jde o výjimku z aplikace občanského soudního řádu, která je dána povahou úkonů exekutora a jeho samostatným postupem při provádění exekuce.“ Musíme brát ovšem zřetel na to, že autoři článek napsali v roce 2001, tedy v době, kdy bylo exekuční řízení podle EŘ řízením zcela novým. Každopádně tento názor se stal mrtvým a ostatní autoři jej nenásledovali. Stále je to totiž oprávněný, který svým prvotním dispozičním úkonem zahajuje řízení o výkon rozhodnutí a který s ním může disponovat i během řízení. Toto platí jak u vykonávacího řízení, tak v řízení exekučním podle EŘ.

4.6 Účinky podání excindační žaloby

Jak bylo zmíněno, excindační žalobu projednává soud v řízení nalézacím podle části třetí OSŘ, nikoliv v řízení o výkon rozhodnutí. Jedná se o sporné řízení, tedy zahajuje se podáním žaloby. Ta musí obsahovat jak obecné náležitosti podání upravené v § 42 odst. 4 OSŘ, tak také náležitosti žaloby upravené v § 79 OSŘ. Stejně jako v každém řízení podle části třetí OSŘ, soud po zahájení řízení zkoumá náležitosti podání. V případě, že má žaloba nedostatky, soud vyzve k jejich odstranění podle § 43 OSŘ a poskytne k tomu účastníkovi lhůtu a poučí jej, jak je třeba opravu či doplnění provést. V případě, že účastník vadu neodstraní, záleží, zda lze v řízení i přesto pokračovat. Pokud ano, soud v řízení pokračuje i bez opravy podání, pokud však jde o takový nedostatek podání, který znemožňuje vést další řízení, soud toto podání usnesením odmítne. Může jít například o situaci, kdy účastník vůbec neoznačí účastníky, tak aby je bylo možné identifikovat.¹¹⁴ Dále soud zkoumá procesní podmínky řízení, tedy podmínky, za nichž může soud věc meritorně rozhodnout. Tyto zkoumá ex officio kdykoliv za řízení. V případě, že zjistí neodstranitelný nedostatek, vede to až k zastavení řízení.¹¹⁵

V případě, že soud neshledá vady podání (nebo v případě, že byly odstraněny) ani nedostatek procesních podmínek řízení, věc projedná. Jelikož jde o řízení samostatné, nezávislé na řízení vykonávacím, mohou nastat situace, kdy není vhodné, aby výkon rozhodnutí po dobu řízení o excindační žalobě pokračoval. Pokud má soud za to, že lze očekávat zastavení řízení o výkon rozhodnutí, může i bez návrhu povinného odložit provedení výkonu rozhodnutí podle § 266 odst. 2 OSŘ. Samozřejmě nic nebrání tomu, aby takto soud jednal na návrh povinného nebo třetí osoby, která uplatňuje v řízení právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí. Oprávněný může podat pouze návrh na zastavení výkonu rozhodnutí na základě § 268 odst. 1 písm. c) OSŘ. Pravděpodobnost zastavení výkonu rozhodnutí si musí soud posoudit sám jako předběžnou

---

¹¹⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 176.

¹¹⁵ PŘIDAL, Ondřej. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 356.

otázku. Pro odklad provedení výkonu bude bezpochyby svědčit, nejedná-li se o žalobu zjevně neopodstatněnou; o zjevně neopodstatněnou žalobu by se jednalo, pokud by byla podána někým, kdo k jejímu podání není věcně legitimován, nebo pokud by v ní byl tvrzen důvod, který nemůže vést k vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí, apod.¹¹⁶ Soud se odkladem provedení výkonu zabývá vždy, jsou-li dány zákonné podmínky, přestože zákon hovoří o tom, že tak soudce učinit „může“. Jistě to nemá nabádat soudce k libovůli, zkrátka pokud jsou dány podmínky odkladu provedení výkonu rozhodnutí, soud musí výkon odložit. V případě, že kdykoliv během řízení vyjde najevo, že podmínky pro odklad nebyly dány již od počátku, může soud ihned nařídít pokračování ve výkonu rozhodnutí. Ačkoliv soud není obsahem usnesení o odkladu provedení výkonu rozhodnutí vázán, nemůže jej zrušit s účinky *ex tunc*.¹¹⁷

Občanský soudní řád upravuje také situace, kdy soud odročí dražební jednání až do pravomocného rozhodnutí o excindační žalobě, viz § 336i odst. 1 OSŘ a § 338v odst. 1 OSŘ. Jedná se o další situaci, kdy zákon chrání třetí osoby. Soudu vzniká povinnost odročit dražební jednání, pokud se dozví, že byla podána excindační žaloba. Může to zjistit z úřední povinnosti nebo také od povinného či oprávněného. K odročení dražebního jednání nedochází automaticky, ale musí být naplněny určité podmínky. Především musí být žaloba podána včas, tedy do zahájení dražebního jednání, a u soudu, který dražbu provádí, pokud tyto skutečnosti žalobce neprokáže vůbec nebo to neprokáže včas, pak to nemá vliv na další průběh dražby.

Tím, že je odročeno dražební jednání nebo je odloženo provedení výkonu rozhodnutí, je zajištěno, že nedojde k prodeji majetku, ke kterému třetí osoba uplatňuje právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí. V opačném případě by ztrácelo na smyslu podání excindační žaloby, resp. pokud by rozsudek o excindační žalobě byl vydán až po tom, co byla předmětná věc prodána v dražbě, vlastník by se musel domáhat vydání výtěžku žalobou z tzv. lepšího práva.¹¹⁸

Taktéž Drápal¹¹⁹ dovozuje, že před právní mocí rozhodnutí o excindační žalobě nesmí být majetek dotčený touto žalobou zpeněžen. Zatímco tedy v OSŘ toto ustanovení výslovně chybí, EŘ explicitně v § 68 odst. 4 stanoví, že po dobu řízení o excindační žalobě nelze sepsané movité věci prodat. Zákon však již nezajišťuje, aby se exekutor o probíhajícím řízení dozvěděl. V případě, že třetí osoba podala návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, pak exekutor má povědomí o aktivitě třetí osoby a může si výzvou zjistit, zda byla žaloba podána. V případě, že třetí osoba

---

¹¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2009, sp. zn. 25 Cdo 2573/2009.

¹¹⁷ ELIÁŠ, Karel. Odklad provedení exekuce. *Právní rozhledy*, 1998, roč. 7, č. 4, s. 157.

¹¹⁸ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. března 2006, sp. zn. 7 Co 343/2006.

¹¹⁹ DRÁPAL, Ljubomír. In KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 836.

nevyužije možnost podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, pak se exekutor může dozvědět o podání žaloby od samotného soudu. Častou praxí soudů je, že posílají žaloby exekutorům na vědomí.

V této souvislosti se nabízí také otázka, zda zákaz prodeje platí jak pro situaci, kdy byl podán návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu a poté excindační žaloba, tak také pro případ, kdy byla podána pouze excindační žaloba. Čistě podle jazykového výkladu předmětné ustanovení hovoří o dvou dobách. Jednak o době od podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu do uplynutí 30 denní lhůty od doručení rozhodnutí exekutora, který byť jen z části návrhu nevyhověl, a následně o době trvání řízení o excindační žalobě. Tedy nevidím důvod, proč by se zákaz prodeje neměl uplatňovat v obou výše zmíněných případech. V opačném případě, bychom zbavovali ochrany třetí osoby, které návrh na vyškrtnutí věci nepodaly.

Zdá se tedy, že exekuční řízení poskytuje větší jistotu třetím osobám tím, že EŘ zákaz prodeje exekvovaných věcí upravuje explicitně. Zatímco v řízení o výkon rozhodnutí podle OSŘ je na soudu, aby v každém řízení jednotlivě rozhodl, zda odloží provedení výkonu. Opět tak narážíme na situaci, kdy třetí osoba, aniž by se chtěla účastnit jakéhokoliv řízení, je k tomu nucena, a to zásahem do její majetkové sféry výkonem rozhodnutí, jenž je směřován vůči jiné osobě. Nejen, že je bez své vůle stavěna do této pozice, ale také jí jsou předem připraveny rozdílné podmínky v řízení exekučním a v řízení o výkon rozhodnutí. Rozdílnost mezi zákazem prodeje exekvované věci v EŘ a ustanoveními o odkladu výkonu rozhodnutí v OSŘ opět přenáší břemeno na soudy. Jak uvádí důvodové zprávy k oběma předpisům, trendem je odbřemenit soudy, tedy nevidím důvod, proč by se zákaz prodeje nemohl uplatnit i v řízení vykonávacím, aniž by si soud musel jako předběžnou otázku posoudit pravděpodobnost zastavení výkonu rozhodnutí.

4.7 Rozhodnutí o excindační žalobě

Kýženým výsledkem pro účastníky řízení je rozhodnutí soudu ve věci samé. Stejně jako v jiných řízeních podle části třetí OSŘ i v případě excindační žaloby je rozhodováno ve věci samé rozsudkem. Ten má pak vliv na to, zda dojde k zastavení výkonu rozhodnutí, nebo ne.

Pokud bude žalobce úspěšně tvrdit právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí, které bude silnější než právo povinného ve vykonávacím řízení, pak soud žalobě **vyhoví**. Pokud bude žalobci svědčit takové právo, znamená to, že výkon rozhodnutí postihl jeho majetek neoprávněně, což odporuje základnímu smyslu vykonávacího řízení. Oprávněný má totiž právo na uspokojení své pohledávky v zásadě pouze z majetku povinného.

V případě, že žalobce své právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí neprokáže, v případě, že mu takové právo vůbec nesvědčí, nebo pokud byly sepsané věci již zpeněženy, nebo naopak

žalobcem tvrzená věc nebyla vůbec sepsána, pak soud žalobu **zamítne**. Ke stejnému závěru dospěje také žaloba, která byla podána, pokud výkon rozhodnutí již skončil, nebo naopak nebyl ještě vůbec zahájen. V případě, že během řízení vyjde najevo, že právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí nesvědčí žalobci ani povinnému, pak je také nutno dojít k závěru, že soud žalobu zamítne. Pokud bychom podpořili závěr opačný, došlo by k nedůvodnému rozšíření okruhu aktivně legitimovaných osob. Pak by žalobu mohl podat v podstatě kdokoliv a to i bez zájmu na věci. Dále nesmíme zapomenout na lhůtu pro podání žaloby podle § 68 odst. 4 EŘ. V případě, že je žaloba podána po uplynutí této 30 denní lhůty a jejímu podání předcházela návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, pak je zamítnuta pro opožděnost.¹²⁰

Jak bylo zmíněno v jedné z předcházejících kapitol,¹²¹ excindační žaloba je svou povahou žalobou na určení. Otázkou je, jak bude znít výrok rozhodnutí o této žalobě. Jak uvádí Drápal,¹²² soud vysloví, že věc, právo nebo jiná majetková hodnota se vylučuje z výkonu rozhodnutí. Nabízí se ale také řešení, že by měl výrok znít v souladu s § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ, tedy, že žalobci svědčí právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí. Na základě takového výroku pravomocného rozsudku je pak podle předmětného ustanovení § 268 OSŘ vydáno soudem usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí.

Stejně tak jako v jiných řízeních se i v tomto případě musí soud vypořádat s uložením povinnosti nahradit náklady řízení. Jelikož jde o řízení sporné, uplatní se zásada úspěchu ve věci upravená v § 142 a násl. OSŘ. Tedy v případě, že bude žalobci v plném rozsahu vyhověno, bude žalovanému (oprávněnému) stanovena povinnost nahradit náklady řízení. Ke stejnému závěru došel i Ústavní soud,¹²³ dále ovšem dodává, že *„nelze akceptovat tvrzení, že stěžovatelka jako oprávněná neměla ve vykonávacím řízení možnost jakýmkoli způsobem ovlivňovat postup soudního vykonavatele. Lze očekávat, že oprávněný (v tomto případě stěžovatelka), který volí takovýto velmi razantní postup vůči povinnému (tedy podá návrh na výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí), je obeznámen s eventualitou, že se třetí osoby mohou v případě soupisu majetku bránit excindačními žalobami. Podání vylučovacích žalob může však oprávněný předejít tím, že využije svého práva podle § 326 odst. 4 o. s. ř. být soupisu movitých věcí přítomen a výslovně prohlásit, které věci do soupisu nemají být sepsány.“* Dále dodává, že třetí osoba, které byla postihnuta věc výkonem rozhodnutí, je bez vlastního porušení právní povinnosti ohrožena na svých právech. V případě, že by takové osobě nebyla přiznána náhrada nákladů řízení, ve kterém měla plný úspěch, by znamenalo „nadprávi“ oprávněného nad třetími osobami. A to z důvodu, že

---

¹²⁰ KASÍKOVÁ, Martina, ŠIMKA, Karel. In KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 427.

¹²¹ Viz kapitola 4.3 Povaha excindační žaloby.

¹²² DRÁPAL, Ljubomír. In BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1455.

¹²³ Nález ústavního soudu ze dne 30. června 2009, sp. zn. I. ÚS 881/09.

řízení o výkon rozhodnutí zahajuje svým dispozičním úkonem oprávněný a ve svých rukou má i jeho další průběh. Oprávněnému je tak přičítána odpovědnost nepřímo, a aniž by sám fakticky zasáhl do sféry třetí osoby, je ze zákona v pozici žalovaného. Náhradu nákladů řízení může soud přiznat také podle § 143 OSŘ i neúspěšnému žalovanému, pokud nezavdal příčinu k podání návrhu. K užití tohoto ustanovení by mělo dojít pouze, pokud žalovaný nárok uplatněný žalobou uzná nebo nečiní kroky na svoji obranu.¹²⁴ Závěr o tom, že náklady řízení nese vždy oprávněný, není absolutní, nesmíme zapomínat také na ustanovení § 150 OSŘ, který umožňuje, aby soud v případě existence důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodl jinak. Za důvody zvláštního zřetele hodné soudy považují osobní, sociální a majetkové poměry účastníků řízení, ale také chování žalobce, který nedal žalovanému možnost věc řešit mimosoudně.

Ke zjednodušení složitého rozhodování o náhradě nákladů a především ke zvýšení předvídatelnosti tohoto rozhodování by mohlo vést zavedení obdobného ustanovení jako je § 142a OSŘ ve vztahu k excindační žalobě. Náhrada nákladů řízení by tak byla přiznána pouze žalobci, který před podáním žaloby oznámil žalovanému a zároveň osvědčil existenci svého práva k věci. Tuto podmínku by splňovalo také podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu podle EŘ před podáním excindační žaloby.¹²⁵

Ústavní soud hovoří ve výše zmíněném judikátu o iniciativě oprávněného, v řízení exekučním, je to ale soudní exekutor, v jehož rukou je volba způsobu provedení exekuce, oprávněný již tuto moc nemá. Přestože zásah do práva třetí osoby je důsledkem rozhodnutí exekutora, vztah, který vznikl v řízení nalézacím, je pouze vztahem mezi žalobcem a žalovaným, tedy třetí osobou a oprávněným, není tedy možné uvažovat, že by soud povinnost nahradit náklady řízení uložil někomu jinému.

V kapitole pojednávající o vyškrtnutí věci ze soupisu byly nastíněny dva směry, kterými se mohou třetí osoby vydat. Buď mohou podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu a to hned, jakmile se o soupisu dozví. V případě, že soudní exekutor tomuto návrhu nevyhoví, může se třetí osoba bránit podáním excindační žaloby podle § 267 OSŘ. V případě úspěchu této žaloby, pak soud při stanovení povinnosti nahradit náklady řízení postupuje podle § 142 OSŘ.

Složitější je situace v případě, kdy třetí osoba nevyužije možnost podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu a rovnou podává excindační žalobu. V takovém případě by soud mohl uložit povinnost nahradit náklady řízení třetí osobě, tedy žalobci. Učinil by tak na základě § 143 OSŘ, podle kterého má žalovaný právo na náhradu nákladů, jestliže nezavdal příčinu k podání návrhu

---

¹²⁴ HAMULÁKOVÁ, Klára, KŘIVÁČKOVÁ, Jana. *Náklady řízení v řízení o excindační žalobě*. Acta Iuridica Olomucensia, 2014, roč. 9, č. 4, s. 100.

¹²⁵ Tamtéž, s 103.

na zahájení řízení. Pro žalovaného, tedy ve vykonávacím řízení oprávněného, svědčí fakt, že kdyby žalobce využil práva podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, pak by exekutor mohl tomuto podání vyhovět sám, nebo by souhlas s vyškrtnutím mohl projevit i oprávněný podle § 68 odst. 3 EŘ.¹²⁶ O odpovědnosti soudního exekutora za postihnutí věci, která nenáleží oprávněnému lze uvažovat pouze tehdy, pokud tak exekutor učiní úmyslně. Tedy pokud by vědomě sepisoval věci, o nichž by věděl, že nepatří povinnému.¹²⁷

4.8 Následky rozhodnutí o excindační žalobě

V případě, že bude žalobce v řízení o excindační žalobě úspěšně tvrdit své právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí, pak soud této žalobě vyhoví. Na základě tohoto pravomocného rozsudku dojde k zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. f) OSŘ, a to ohledně majetkových hodnot, u nichž byla vyslovena nepřípustnost. Rozhodnutí o excindační žalobě totiž tyto následky nezpůsobí samo o sobě, není to ani možné z důvodu, že jde o samostatná na sobě nezávislá řízení s rozdílným okruhem účastníků řízení.

Předpokladem zastavení výkonu je tedy pravomocné rozhodnutí o excindační žalobě, na jehož základě soud vydá usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí. Soud tak může učinit na návrh nebo i bez návrhu, resp. z vlastní činnosti se může dozvědět o výsledku řízení o excindační žalobě nebo z podnětu účastníků tohoto řízení. K samotnému zastavení pak dojde až spolu s vykonatelností usnesení o zastavení výkonu rozhodnutí. Je nutné dodat, že s právní mocí a vykonatelností tohoto usnesení se neruší doposud provedené úkony, pokud měly za následek trvalou změnu právního postavení účastníků řízení nebo třetích osob.¹²⁸ V takovém případě se musí poškozená osoba domáhat nápravy podle ustanovení hmotného práva.

Jestliže exekvovaná věc, k níž třetí osoba uplatňovala právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí v řízení o excindační žalobě, byla postihnuta v exekučním řízení podle EŘ, pak i k zastavení musí dojít v tomto exekučním řízení. Podle § 55 EŘ zastavuje exekuční řízení primárně exekutor a teprve pokud návrhu nevyhoví, postoupí věc k rozhodnutí soudu. Soudní exekutor má možnost zastavit exekuci sám i bez návrhu účastníků, nic ale jistě nebrání tomu, aby tak učinil z podnětu třetí osoby. V případě, že exekutor zvolí tuto cestu, je povinen zjistit postoj oprávněného. Nabízí se předpoklad, že oprávněný nebude mít žádný zájem na tom, aby s návrhem na zastavení exekuce nesouhlasil. Pokud by ale jeho postoj byl přeci jen opačný, musí o zastavení exekuce rozhodnout opět soud. Exekuční soud může stejně jako v řízení o výkon

---

¹²⁶ Stejně tak rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. února 2011, sp. zn. 23 Co 35/2011.

¹²⁷ Odpovědnost podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁸ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 100.

rozhodnutí i v tomto případě rozhodnout o zastavení exekuce i bez návrhu. Tedy v případě exekučního řízení je ponechána možnost, aby o zastavení rozhodl buď sám soudní exekutor, nebo exekuční soud. Nepovažuji ovšem za nutné, aby k návrhu na zastavení exekuce, který je podložen rozhodnutím o excindační žalobě, vyjadřoval svůj souhlas také oprávněný. Jistě by bylo jednodušší, kdyby exekutor mohl v takovém případě zastavit exekuci bez dalšího.

4.9 Žaloba z lepšího práva

Žaloba z tzv. lepšího práva, která není v procesních předpisech výslovně upravena, slouží jako prostředek obrany třetím osobám po skončení výkonu rozhodnutí pro případ, že se nebránily již během tohoto řízení. Jedná se o situace, kdy výtěžek získaný prodejem věcí postihnutých výkonem rozhodnutí byl vyplacen oprávněnému na úhradu jeho pohledávky, oprávněný však neměl na výplatu těchto peněžních prostředků právo, resp. existuje jiná osoba, které svědčí lepší právo. Z hlediska hmotného práva se tak uplatňuje nárok z bezdůvodného obohacení, který vzniká, protože žalobce získal majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, a to na úkor žalobce.¹²⁹ Tedy ani postup zcela v souladu se zákonem v řízení o výkon rozhodnutí nemůže zajistit, aby si oprávněný toto plnění mohl ponechat. Rozhodující pro přijetí plnění je pouze hmotné právo, tedy pokud získal plnění z majetku jiné osoby než povinného, aniž by k tomu měl hmotněprávní důvod, bylo mu vždy plněno bez právního důvodu. Stejně tak bylo plněno bez právního důvodu, pokud plnění náleželo jinému věřiteli.¹³⁰

Aktivně věcně legitimovanou osobou je v tomto řízení třetí osoba, tedy osoba, která nebyla ve vykonávacím řízení oprávněným, povinným ani účastníkem ve fázi rozdělování podstaty. Pasivně věcně legitimovaným je oprávněný, který výtěžek získal.

Svou povahou jde o žalobu na plnění, rozhodnutí vydané v řízení o této žalobě nijak neovlivní vykonávací řízení, protože řeší až následky provedení výkonu rozhodnutí. Stejně jako u ostatních žalob na plnění je řízením sporným podle části třetí občanského soudního řádu. Věcně příslušným je dle § 9 OSŘ okresní soud. Místní příslušnost je pak určena dle § 84 OSŘ a následujících.

---

¹²⁹ LEVÝ, Jiří. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 927.

¹³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2011, sp. zn. 30 Cdo 1509/2009.

Závěr

Cílem této práce bylo vyvrátit, nebo potvrdit její hypotézu, tedy zda jsou možnosti obrany pro povinného a třetí osoby dostatečné a také zda lze za dostatečnou obranu považovat institut excindační žaloby. Dále je předmětem zkoumání, zda a případně jak ovlivňuje postavení třetích osob ve vztahu k excindační žalobě dvoukolejnost právní úpravy.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol, kdy první kapitola obsahuje stručné vymezení zásad vykonávacího a exekučního řízení a jejich vztah se zásadami uplatňovanými v řízení nalézacím. Ze skupiny zásad uplatňovaných v řízení o výkon rozhodnutí se pak blíže zaměřuji pouze na zásadu ochrany a obrany povinného a třetích osob jako na stěžejní zásadu pro tuto práci. Nejprve obecně vymezují rozdíl mezi ochranou a obranou a následně se ve třech podkapitolách věnuji obecným zárukám ochrany a obrany, nejprve v řízení vykonávacím, ve třetí podkapitole pak ve vztahu k řízení exekučnímu. Přestože jde o kapitolu úvodní, i tak nastínila velmi složitý problém. V každém řízení o výkon rozhodnutí nebo také v exekučním řízení musíme neustále brát zřetel na všechny účastníky, nelze upřednostňovat pouze oprávněného, musíme dbát také vyvažování práv povinného a v neposlední řadě třetích osob. Jak ostatně uvádí zákonodárce v důvodových zprávách, vždy je třeba dbát také na ochranu práv třetích osob, protože do jejich sféry bylo zasaženo, aniž by se jakkoliv o tento stav přičinily.

Druhá kapitola je pak rozdělena do dvou podkapitol, kde se snažím o vymezení základních pojmů, které budou užity v následujících kapitolách, slouží tedy jako jakýsi jejich úvod. Jelikož jde o obecné pojmy, raději jsem je zařadila do samostatné kapitoly ještě před výkladem o projevech obrany. Jako první vymezují pojem třetí osoba, protože je s tímto pojmem úzce spojena celá práce, poté následuje pojem právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí.

Třetí kapitola se poté věnuje konkrétním projevům obrany povinného, tedy v jednotlivých podkapitolách jde o odklad provedení výkonu rozhodnutí, odvolání a také zastavení výkonu rozhodnutí. Tuto kapitolu do práce zařazuji, protože z mého pohledu jde o silné prvky obrany nejen povinného, ale jejich uplatnění bezpochyby souvisí také s ochranou třetích osob, kterou spatřuji v tom, že zákon upravuje také možnost, aby soud v těchto případech jednal z úřední povinnosti, bez podnětu třetí osoby.

Čtvrtá kapitola pak představuje stěžejní část práce, je členěna na devět podkapitol, které vystihují jednotlivé prvky excindační žaloby od jejího podání až po následky, které má skončení řízení. V úvodu kapitoly však nejdříve rozdělují jednotlivé exekuční spory a poté se věnují charakteristice sporů vylučovacích, mezi které patří také žaloba excindační. V této souvislosti je poněkud překvapující, jak snadné je, aby byl do soupisu majetku pojmut také majetek třetí osoby, přestože tato nemá žádnou povinnost něco plnit. V této souvislosti však docházím k závěru, že je

upřednostněna efektivita a rychlost řízení a tedy snaha o rychlé uspokojení oprávněného nad jistou opatrností a jistotou zjištění vlastnického práva k předmětné věci.

V první podkapitole se zabývám návrhem na vyškrtnutí věci ze soupisu podle EŘ, který také mimo jiné vymezuje okruh aktivně legitimovaných osob k podání excindační žaloby. V této části práce je pak patrný rozdíl nejen mezi exekučním řízením a řízením o výkon rozhodnutí, ale také nalezneme jakousi dvoukolejnost v samotném řízení exekučním. Tedy nejen, že třetí osoba nemá možnost v řízení o výkon rozhodnutí podle OSŘ podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu. Ale v samotném řízení exekučním se nabízí dvě řešení, a to buď podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu a teprve v případě záporného vyřízení ze strany exekutora podat excindační žalobu, nebo tuto žalobu podat rovnou. Problémem tohoto řešení je podle mého názoru prekluzivní lhůta, kterou je třetí osoba vázána, pokud podala návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu. Na rozdíl od zákonodárce v tomto nevidím institut vedoucí k urychlení řízení, ale jistě institut zabraňující uplatnění práva. Především ve srovnání s cestou, kdy třetí osoba návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu nepodá nebo ve srovnání s postavením třetí osoby v řízení o výkon rozhodnutí. Jako nevhodná se mi tato úprava jeví především ve vztahu, ke kterým osobám je uplatňována. Třetí osoba nemá žádný vztah k probíhajícímu exekučnímu řízení, je to stát, který, aniž by si ověřil vlastnické právo ke konkrétní věci, ji pojme do soupisu a tak třetí osobu vtáhne do probíhajícího řízení. Tedy ji bez její vůle staví do pozice, ve které se musí bránit. Ačkoliv je tento stav zapříčiněn postupem uplatňovaným soudním exekutorem, je to ve výsledku třetí osoba, na kterou jsou kladeny vysoké nároky.

Následující podkapitola je věnována předmětu excindační žaloby, zda je předmětem vyloučení věci z exekuce nebo vyslovení její nepřipustnosti. V této souvislosti je mému názoru oporou rakouský exekuční řád, podle kterého soud vyslovoval nepřipustnost exekuce, tedy samotné znění § 267 OSŘ, který hovoří o vyloučení majetku z exekuce je pouze matoucí. K samotnému vyloučení dojde až v řízení vykonávacím, v jehož rámci k zásahu do práva třetí osoby došlo, nemůže tak tedy učinit soud již v řízení nalézacím, jeho rozhodnutí je pouze podkladem.

Následně se zabývám povahou excindační žaloby, kde se ztotožňuji s tvrzením, že jde o žalobu na určení. Naopak nesouhlasím s názorem autorů, podle kterých jde o žalobu konstitutivní, podle mého názoru má konstitutivní rozhodnutí účinky pro právo hmotné, jelikož v případě excindační žaloby se soud nezabývá hmotněprávním vztahem, ale pouze prokázáním, zda k věci postižené exekucí uplatňuje třetí osoba právo silnější, než jaké svědčí povinnému, nelze excindační žalobu považovat za žalobu konstitutivní.

V další podkapitole se zabývám aktivní legitimací k podání excindační žaloby. Zabývám se nejen možnostmi, že došlo k zásahu do práva nepřipouštějícího výkon rozhodnutí jedné osoby, ale také možnostmi, že je takových osob více.

Navazující podkapitola je věnována pasivní legitimaci v řízení o excindační žalobě, nejprve ve vztahu k řízení podle OSŘ a poté se zabývám také názorem autorů, kteří za pasivně věcně legitimované považují také soudní exekutory. S touto variantou se ovšem neztotožňuji, soudní exekutor není ten, z jehož vůle je řízení zahajováno, tak jako v řízení o výkon rozhodnutí je to pouze oprávněný, který svým dispozičním úkonem řízení uvádí v život.

Následně se zabývám účinky, které s sebou nese podání excindační žaloby. Tyto považuji za dobrý způsob jak ochránit třetí osoby v nastalé situaci, pouze považuji ze strany zákonodárce za poněkud nepromyšlené, že ustanovení upravující zákaz prodej exekvovaných věcí explicitně obsahuje pouze EŘ a nikoliv OSŘ. V případě, že se jedná o řízení o výkon rozhodnutí, je třetí osoba nucena vyčkat na rozhodnutí soudu, který rozhodne v každém případě individuálně a zákaz prodeje tak nenastupuje automaticky. Nevidím důvod, proč by se v souladu s trendem odbřeňování soudů nemohl zákaz prodeje uplatňovat automaticky také v tomto případě.

V podkapitole věnované rozhodnutí o excindační žalobě se věnuji nejen rozhodnutí o merituu věci, ale také rozhodování soudu o nákladech řízení. V tomto shledávám problém především v situaci, kdy je rozlišováno mezi osobou, která v exekučním řízení podala návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu a teprve potom excindační žalobu, a mezi osobou, která podala rovnou žalobu. Nemyslím si, že je vhodné přičítat k tíži třetí osobě, že návrh na vyškrtnutí ze soupisu nepodala, a ukládat jí v této souvislosti povinnost nahradit náklady řízení, přestože povinnost využít návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu zákon neukládá. Toto by mělo význam pouze v případě, že by obdobná povinnost byla stanovena také pro třetí osoby, které podávají excindační žalobu rovnou, tedy, že i v tomto případě by byla stanovena povinnost oznámit a prokázat oprávněnému existenci svého práva ještě před zahájením řízení.

V závěru se věnuji následkům rozhodnutí o excindační žalobě, tedy průběhu zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce. V této souvislosti především shledávám složité rozhodování o zastavení v případě soudního exekutora, myslím, že stejně jako v řízení podle OSŘ by i v tomto případě mohlo dojít k zastavení bez souhlasu oprávněného.

Svou práci uzavírám stručným přehledem o žalobě z lepšího práva, která jako jedna z dalších žalob slouží třetím osobám k obraně, tato pro případ, že nevyužily možnosti v rámci vykonávacího či exekučního řízení.

Jako výsledek této práce lze na závěr potvrdit, že možnosti obrany, které platná právní úprava nabízí povinnému a třetím osobám jsou dostačující, především excindační žaloba tyto

požadavky naplňuje. Navzdory tomu z výše uvedeného vyplývá, že dvoukolejnost právní úpravy přináší určité nedostatky, kterými by bylo vhodné se zabývat, do budoucna je odstranit a tím postavení třetích osob sjednotit.

Bibliografie

Monografie, sborníky a komentáře:

1. BAJCURA, Andrej. *Občianske procesné právo*. 1. vydání. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty Univerzity Komenského, 1995. 313 s.
2. BUREŠ, Jaroslav, DRÁPAL, Ljubomír, KRČMÁŘ, Zdenek a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. II. díl. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 2120 s.
3. DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád I, II. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1600 s.
4. FIALA, Josef. *Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí (exekuční spory)*. Praha: Univerzita Karlova, 1972. 120 s.
5. HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1459 s.
6. HORA, Václav. *Československé civilní právo procesní. II. díl*. Reprint původního vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 442 s.
7. HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2072 s.
8. KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 658 s.
9. KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 957 s.
10. KURKA, Vladimír, DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004. 854 s.
11. MACUR, Josef. *Předmět sporu v civilním soudním řízení*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 204 s.
12. MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního. Exekuční právo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1998. 207 s.
13. SPÁČIL, Jirí a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 1276 s.
14. SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 1398 s.
15. ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Linde, 2009. 1263 s.
16. ŠŤASTNÝ, Miloslav. *Civilní žaloba v právu československém*. Praha: Nákladem Knihovny Sborníku věd právních a státních, 1934. 206 s.

17. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 1465 s.
18. TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 836 s.
19. WINTEROVÁ, Alena. *Žaloba v občanském právu procesním*. Praha: Univerzita Karlova, 1979. 105 s.
20. Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Sněmovní tisk č. 804/0.

Judikatura:

1. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. března 2006, sp. zn. 7 Co 343/2006.
2. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 31. března 1967, sp. zn. 7 Co 159/67.
3. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. Října 2006, sp. zn. 10 Co 991/2006.
4. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. února 2011, sp. zn. 23 Co 35/2011.
5. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. ledna 2004, sp. zn. 14 Co 555/2003.
6. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. února 2011, sp. zn. 30 Cdo 1509/2009.
7. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. září. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2085/2006.
8. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. února 2014, sp. zn. 21 Cdo 1037/2013.
9. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2009, sp. zn. 25 Cdo 2573/2009.
10. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. října 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006.
11. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. března 2003, sp. zn. 14 Co 98/2003.
12. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. ledna 2013, sp. zn. 20 Cdo 1281/2004.
13. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2002, sp. zn. 20 Cdo 2133/2001.
14. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. června 2002, sp. zn. R 33/2003.
15. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2005, sp. zn. 20 Cdo 2207/2004.
16. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. června 2012, sp. zn. 20 Cdo 4284/2010.
17. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2000, sp. zn. 20 Cdo 2118/98.
18. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. srpna 2000, sp. zn. 21 Cdo 2635/99.
19. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2010, sp. zn. 20 Cdo 3602/2008.
20. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. března 2001, sp. zn. 21 Cdo 1511/2000
21. Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. února 1981, sp. zn. Cpj 159/79.
22. Nález Ústavního soudu ze dne 8. Července 2008, sp. zn. II. ÚS 1038/08.

23. Nález ústavního soudu ze dne 30. června 2009, sp. zn. I. ÚS 881/09.
24. Nález Ústavního soudu ze dne 15. října 2013, sp. zn. I. ÚS 2770/11 -2.
25. Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. června 2007, sp. zn. III. ÚS 937/06.

Články z odborných časopisů:

1. DÁVID, Radovan. Třetí osoby a práva nepřipouštějící výkon rozhodnutí. *Právní fórum*, Praha: ASPI Publishing, 2012, roč. 9, č. 2, s. 58.
2. DÁVID, Radovan. Vylučovací spory s přihlédnutím k novele exekučního řádu. *Právní fórum*, Praha: ASPI Publishing, 2010, č. 7, s. 350.
3. ELIÁŠ, Karel. Odklad provedení exekuce. *Právní rozhledy*, 1998, roč. 7, č. 4, s. 157.
4. HAMULÁKOVÁ, Klára, KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Náklady řízení v řízení o excindační žalobě. *Acta Iuridica Olomucensia*, roč. 9. č. 4, s. 100.
5. RAKOVSKÝ, Adam, VESELÝ, Jan. Odvolání proti nařízení exekuce – obrana proti soudnímu exekutorovi? *Bulletin advokacie*, 2003, roč. 10, č. 4, s. 24.
6. VESELÝ, Jan, RAKOVSKÝ, Adam, ŠIMKOVÁ, Radka. Způsoby provedení exekuce podle zákona o soudních exekutorech se zaměřením na odchylky od úpravy v občanském soudním řádu. *Právní rozhledy*, ročník 2001, č. 10, s. 470.

Internetové zdroje:

1. Ministerstvo spravedlnosti. *Přehled vyřizování agendy EXE u OS*. [online]. justice.cz, [cit. 26. února 2016]. Dostupné na <<http://slav.justice.cz/InfoData/prehledy-agend.html>>.

Právní předpisy:

1. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb. účinném ke dni 1. ledna 2013.
5. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů, ve znění pozdějších předpisů.

8. Zákon č. 79/1896 ř. z., o řízení exekučním a zajišťovacím, ve znění zákona č. 266/1949 Sb. účinném ke dni 1. ledna 1950.
9. Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.
10. Nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi.

Shrnutí práce

Cílem této práce bylo zkoumat, zda jsou možnosti obrany povinného a třetích osob dostačující a zda je excindační žaloba způsobilým prostředkem obrany třetích osob. Úvod práce se tak zaměřuje na zásadu ochrany a obrany povinného a třetích osob a obecné záruky, následuje výklad věnovaný projevům obrany, základním pojmům a stěžejní část práce rozebírá samotnou excindační žalobu.

Snahou této práce bylo postupně rozebrat jednotlivé instituty, poukázat na problematické části právní úpravy a tak odpovědět na hypotézy stanovené v úvodu.

Práce je členěna do čtyř kapitol, na které navazuje závěr, seznam použitých zdrojů, shrnutí práce a klíčová slova.

Summary

The aim of this theses was to examine whether there is an adequate defence of the debtor and the third parties and whether the action for exemption is an eligible means of defense of the third parties. The introduction focuses on the principle of protection and defence of the debtor and the third parties, as well as on general liability. It is followed by introducing the concept of defence, other basic concepts and the main part of the work analyses the action for exemption.

This work's objective was to present the individual institutes, to point out the problematic parts of the legislation and thus answer the hypotheses stated in the introduction.

The theses is divided into four chapters, which are followed by the conclusion, the list of the sources, the summary of the work and keywords.

Klíčová slova – keywords

exekuce

soudní výkon rozhodnutí

zásada

ochrana a obrana

povinný

třetí osoba

excindační žaloba

aktivní věcná legitimace

pasivní věcná legitimace

rozhodnutí

náklady

execution

enforcement of judgement

principle

protection and defence

compulsory

third party

action for exemption

active substantive legitimation

passive substantive legitimation

decision

costs